

Škola, základ života ...

Napsal Josef Turský

Inspirován 27. spolužáky

***** Úvodem *****

Nedá se říci, že by naše třída byla vynikající na liberecké průmyslové škole, přesto však každý se vší skromností nám musí přiznat, že se o nás vědělo dobře. A mluvit o nás na ústavě dobře, patřilo jen k dobrému tónu.

*Nebyli to vynikající jednotlivci, kteří usnadnili cestu proniknout naší dobré pověsti, ale spíše celek, kterému záleželo na tom, aby se v žádném případě nedostal do rozporu se školským řádem. Proto nepřišel-li někdy vyučující profesor na hodinu, opouštěli jsme po špičkách zadní chodbou budovu. A zas ne potichu proto, že by nás někdo mohl chytiti, vždyť jsem říkal, že jsme nedělali nic nedovoleného, ale spíše abychom nerušili učící se kamarády. Tato činnost byla ze začátku rušena jednotlivci, kteří razili heslo: „**Chceme se učit!**“ Po čase však, a po patřičném Stancově výkladu, se nám i oni přizpůsobili. Stanec totiž říkal, jak jednou, když ještě chodil na měšťanku, utekli ze školy. Ve třídě však zůstal jeden žák, který myslel, že se asi učiteli zavděčí. Jaké však bylo jeho překvapení. Když totiž učitel přišel, sundal pásek a nařezal mu, a pak ho vyhodil ven. A tato příhoda zapůsobila morálně i u nás, a potom se již málokdy vyskytovaly takovéto případy.*

Jinak profesori s námi a my zas s profesory jsme vycházeli skoro přátelsky. Je jisté, že i modré z nebe se někdy zatáhne bouří, což se stávalo i u nás. A přišla-li taková bouře nespravedlivě, tu jsme se i my dovedli podle toho zařídit a v příští hodině, po bedlivém prostudování možností pro a proti jsme odpověděli tichou stávkou. Nemluvili jsme prostě na profesora, nesmáli se jeho vtípům a chovali se vůbec tak, že nezasvěcený by nás musel pokládat za nejpozornější studenty. Zasvěcenému to naopak bývalo trapné a viděl, že je rozhodně horší vykládat, je-li sice ve třídě klid a kouká-li na něj každý pozorně, ale nepřítomně, zatím co si možná myslí, co asi dnes bude k obědu, než-li když každý pod lavicí tajně se zabírá svou věcí, ať již luští křížovku, či jak se i stávalo, šachy.

S přibývajícím časem se poměr žáků a profesorů stále lepšil. Nedej Bůh, studovat ještě 7 let, snad bychom si nakonec i na tu školu zvykli a profesori zas na nás. Naštěstí tato myšlenka 7-mi letého studia je neuskutečnitelná a i přesto, že naše studium bylo o hodně kratší, přihodilo se dosti příhod, které stojí k zaznamenání.

Proto jsem se snažil i při psaní těchto vzpomínek o co největší věrohodnost a ti, kteří se budou kdy zastavovati nad některými výrazy, necht' laskavě prominou, protože to vše bylo pouze soukromé.

Budou-li snad osoby a děje někomu, někoho a něco připomínat, upozorňuji, že jde o podobnost zcela určitou.

*****Náš pan třídní*****

Náš třídní profesor byl zajímavým člověkem. Na jeho hodinách **Technologie motorů** či smutně proslulých **Části strojů** byl patrný odstup profesora k žákovi a jestli i ne na všech, tak jistě na jejich většině. Ale on to tak určitě nemyslel a snad to vše měly více na svědomí roky, které strávil na vojně a dnes to šlo tedy s ním více, než jeho vlastní vůle. Míval k nám i dost ohledů a nezastíraného kamarádství, a jak se i zdálo a k čemu se tak často nepřiznával, radost ze třídy, která, jak my skromně myslíme, se mu povedla.

Projevilo se to nejvíce na začátku školního roku, když jsme udělali brigádu, a tak si vyzdobili třídu, že se tato naše činnost setkávala s velkým ohlasem na ústavě. Vždyť pochvala samotného ředitele, který sestoupil k lidu ze svých sfér a přišel až do třídy, řekne více, než několik prázdných slov. A aby nám za to tedy třídní nezůstal nic dlužen, hned v první klasifikaci nás, jak se říká „**o s o l i l**“.

Potom během času se poměry trochu urovnaly a dal nám několik možností polepšit si pokažené.

Jeho logika byla zajímavá a snad i pravdivá, jak se ukáže na následujícím případě: Při technologii, když jsme probírali slévárství, prohlásil jednou neprozřetelně Stanec, že to vše již zná, protože prý v tom oboru než přišel do školy, pracoval. Člověk by si tedy myslel, jaké bude slavit triumfy na tomto předmětu a Stanec zatím propadl.

Profesor si totiž, asi po předcházejících zkušenostech říkal: „Člověk, který pracoval na tom, o čem se učíme, si myslí, že vše již zná, a tak ho tedy ani nenapadne podívat se do knihy“. A to tedy byl fakt. Teorie byla však nudná, a proto se Stanec přes svoji bohatou praxi musel s tímto dočasným neúspěchem smířit.

Jinak se na hodinách profesora **M e l e z í n k a** neudály věci hodné k zaznamenání. Je totiž účelem těchto pamětí zaznamenati pouze radostné chvíle studia, a proto se zde nenalézají tolik příležitostí, ačkoliv v opačném případě by se popsalo hodně papíru.

Při hodině **Motorových vozidel** jsme se dověděli, že motor se roztáčí klikou či startérem. Houkačkou se dává varovné znamení, když se vozidlo blíží, a jak nám potom ještě profesor říkal, do chladičů, že se má dávat voda měkká, ale ne říční. „Ne snad proto, že tam mohou plavat rybičky“, zavtipkoval. A protože měl radost z vtipu podle jeho mínění dobrého, sám se tomu i s chutí zasmál a nám, abychom nepokazili dobré ovzduší, nezbyvalo než se smáti též.

Počítání, se kterým bývají vždy a všude velké potíže, a se kterým jsme se setkali i při technologii, nám až na některé maličkosti šlo. No, a příznějme, že profesorovi šlo též docela dobře. Stávalo se sice někdy, že když jsme brali vyšší matematiku, zamotali jsme se do toho svorně i s ním všichni, jako tehdy „**Křížáci u Domažlic do těch hadrů**“, jak poznamenal Pařík. A tu bývalo zazvonění vykoupením a my pak dlouho do noci jsme leželi v knihách, aby nám to šlo příště lépe.

***** Školní den začíná *****

Školní den na naší škole začínal zcela jako každý jiný normální den a jako všude jinde. Ze syrového rána pomalu vystupovaly malátné postavy studentů, ubírajících se plouživým krokem směrem k Lidovým sadům k záhadné budově snad žluté, a snad kdysi hnědé. Těžko bys je rozeznal od ostatních smrtelníků, kteří jistě zrovna tak proklínali každé nenáviděné ráno, v kterém museli opouštět své teplé postele, protože začínala každodenní lopota. Snad pouze nacpaná aktovka, znamení, podle kterého bylo vidět, že dnes se zas o svačině budeme mít dobře (jídlo totiž bylo to hlavní), a potom odlesk lačnosti ve tváři po učení a vědě mohl ti napovědět více o tomto člověku, který se od nepaměti nazývá „**š t u d á k**“.

Je to duše hloubavá a velice ráda uvažuje, však pohříchu musím říci, že nejméně vždy o tom, o čem má. A tak se před vyučováním stávalo, že se ve třídě probíraly různé občanské problémy, např.: jak to letos válí LTC, kde prodávají koňské vuřty, kde se prima tančí a přišlo-li se snad omylem i na velmi nepříjemné téma, na učení, zde poprvé se všichni svorně dohodli, že dnes to bude určitě „**š i c h t a**“.

Jednoho rána se zrovna odehrávala menší hádka mezi Stancem a jeho kolegy, když zazvonil zvonek, který oznamoval začátek vyučování. Stanec se totiž nemístně vychloubal svým češtvím. Mluvil o jakési Polce, s kterou se zná a píše si s ní. A protože prý je dobrým Čechem, proto jí prý samozřejmě píše česky. „**Bodejť, ty chytřej. Když polsky neumíš,**“ ozvalo se mu s kteréhosi rohu třídy. A tato skromná, ale pravdivá poznámka byla doprovázena titulem, který měl hodně společného se jménem jednoho ze zvířat, která již dýchala v Betlémě na Krista Pána. Ale muž jako Stanec, otrlý skoro již dvouletým studiem na liberecké průmyslové škole se nedal zmásti hlasem lidu a klidně obrátil hovor na jistého svého známého, a zrovna když říkal: „**... ten elektrikář byl hrozně vzdělanej, protože ve volnejch chvílích moc čet R o d o k a p s y ...**“ se rozletěly dveře a do zšeřelé třídy se zvolna vsoukal profesor Kučera.

***** Každý klouzá na klouzačce *****

Příchod hodiny profesora Kučery bys rozhodně nezjistil rozechvěním žáků, které některým jiným předmětům předcházelo, ale spíše nedočkavostí v očekávání věci příštích. Psal se totiž minulou hodinu test z předmětu, který tento profesor, študácky od nepaměti nazýván „**M a c e k**“, pojmenoval svým osobitým způsobem, tzv. **du š e v n í k l o u z a č k o u**. Byla to elektrika.

Předmět podle něho tak lehký, že snad i malé dítě pod jeho vedením by muselo pochopit, že proud se značí I , odpor R a napětí U . A my přece nepochopili. Proto správně nazvaná klouzačka byla vskutku klouzačkou. Bohužel na ní klouzali ponejvíce ti, kteří nestáli dost pevně a ne naopak, jak se mylně domníval náš profesor. A tak ani dnes od něho nikdo neočekával falešnou chválu znamenitých vědomostí v této třídě a s úspěchem, a hlavně k jeho spokojenosti, výborně napsaný test.

Bouře, která se pomalu rýsovala na obloze, na sebe nenechala dlouho čekat. Hodina je zapsaná. Neschází jako vždy v této znamenité třídě nikdo a panu profesorovi se to nesrovnává s tradicí popsaných stránek třídnic v jiných třídách jmény žáků, kteří chybějí a na poznámku, že chodíme do školy rádi, říká, ať si z něj neděláme blázny. My opravdu nevíme, proč si to myslel. Již knihu zavřel, obřadně schovává plnicí pero a ... Stále je ticho jako v kostele. Konečně! Už je to tady: „**Musím konstatovat, že vaše poslední práce dopadla povšechně špatně. Takhle to tedy hoši nejde. Student se jmenuje proto student, protože studuje. A kdo nestuduje, ten sem nepatří. Já vás k učení nemohu nutit. Na to nemám čas. Jo, to se mi musíte učit sami.**“

Nezasvěcený by se mohl domnívat, že po těchto káravých slovech milého profesora se objeví smutná vráska na tváři těch, na jejichž adresu bylo toto říkání pronášeno. A hledat slzu v oku některého žáka, by bylo úplným šílenstvím. Právě naopak. Studenti jako by pookřáli, do tváří dostávali zdravou barvu a sem tam zaslechnutý tlumený smích by ti napověděl o dobrém dnu profesora. Ano, den prožitý v naprosté pohodě by nám byl chlebem bez soli, a proto i dnes jsme měli radost, jak se nám vydařil, a Bůh dá, ještě vydaří. Vždyť nelze říci, že začal-li snad den profesora hubováním možná proto, že jak bylo známo, mu paní zapomněla ráno postavit k posteli do pozoru bačkory, že zrovna zas jen hubováním skončím a on tak bude večer uléhat.

Dubnové sluníčko vyskočí rychle a vyskočilo i u nás. A tak v příštím okamžiku, poslouchal-li bys za dveřmi, mohl si slyšet, jak vypravuje o jedné jeptišce a jak to říká: „... a ta jeptiška vám jela až do Říma a nesměla se oprít. Snad se za to dostala do nebe...“ Něco takového, co právě dopověděl profesor a co se stávalo tak často, by vypadalo jako pohádka bez konce, či jako slon bez choboty, kdyby k tomu Stanec nepřipojil svůj komentář: „A to si prosím, nemohla lehnout na břich?“

Za všeobecného veselí třídy, když se zasmála někdy z legrace, někdy, aby byl rámus a někdy ze slušného chování, aby udělala radost profesorovi, a když obyčejně byla celá třída skoro vedlejší složkou než hlavní účastník rozhovoru Stanec zamumlal profesor cosi, jako že si myslí, že ten chlap sedí v té první lavici jistě jen proto, aby ho zdržoval. Vždyť se tak často stávalo, že to byl právě on, který dával podnět k takovýmto rozhovorům.

Rozvířená hladina se pomalu uklidnila. Nebylo radno zahrávat si s dobrou náladou milého profesora. Však ani klid ve třídě, ani pozorně naslouchající žáci nemohli zabránit katastrofě, když byl Svačina tázán, co ví o Ohmově zákoně. Tento žák seděl v první lavici, a proto když ostatní viděli, jak jeho tělo pomalu, ale stále a stále narůstá do výše, věděli, že je zle!

„Víte, S v a ě i n o, vy jste se v poslední době moc zhoršil,“ začínalo kárání profesora. Nyní se chvíli odmlčel, a pak pokračoval: „Máte holku?“ otázal se.

A dobrý žák Svačina holku neměl, a přece mu to nějak nešlo. Když však potom byl tázán Housa na podobnou věc, začala bouře doopravdy.

„Vy troubové, s vodpuštěním,“ ulevil si profesor. „To by člověka trefil šlak. To se mi hoši musíte učit. Kdybych vás vzbudil za pět minut ve tři čtvrti na čtyři, tak to z vás musí vylítnout jako když se šlápne na vosu. Z tý to taky vylítne...“

A až když náležitě ulevil své zklamané duši, pokračoval v dalším výkladu. Tak proměnlivě, jako na barometru ubíhaly jeho hodiny a snad to mělo i ten dobrý účinek, že unavené oči žáků se pootevřely o trochu více, než když říkal, kolik musí mít cívka amperzávitů.

„Prosím, poznamenáme si,“ řekl za chvíli. To byl povel k otevření sešitů, protože začalo diktování probrané látky, zpestřené občas jadrnými poznámkami, jako:

„Poslouchejte, Novodvorský, vy kreslíte jako módistka.“

„Stanče, vy kreslíte pěkně, ale máte to takové zaprcatělé.“

„Víte, Devate, to by se stří hádali, jestli todlencto je U.“

A tak v přátelském ovzduší uběhla hodina a jen jemnocit profesora, který pravil: „Zvonilo snad už?“ oznamoval blížící se přestávku a hromadný odchod mládenců do místnosti plné ozónu a prapodivných vůní, do tzv. kuřáckého salónu – na záchod.

***** Jaké bylo zákulisí *****

Zde můžeš slyšeti vše možné. Zprávy ze tříd dostávají se zde jako k vyšší instanci na širší veřejnost, a tak snad ani rozhlas ani ČTK, ba ani leckterá paní domácí na pavlači neví tolik věcí, kolik se jich zde uvede na světlo boží. Studenti se baví a jsou tak zabráněni do rozhovorů, že ani nepostřehli příchod **ing. Němečka** sem v tato místa, kde si jsou všichni rovni.

Proto ani hlavní řečník tohoto shromáždění, tzv. **Larva Rambousek**, nepokládal za nutné seskočiti z ústředního topení, na kterém se vyhříval a kde klidně pokuřoval svoji Möve. A jak poznáme později, vymstilo se mu to.

Tak uběhla hodina těm, kteří dávali přednost cigaretě před povinným šálkem mléka ve třídě. A zde, ve třídě, neudálo se nic velkého k zaznamenání. Na chodbu se ozýval jenom křik, hluk a rámus. Jeden si pískal, druhý zpíval, třetí nadával a mezi tím vším bylo slyšeti, jak se **Pavlík s Lebruškou** hádali o děvče. Těžko bys soudil, kterému patří, kdybys je potkal pohromadě. Ten jeden s ní chodil a ten druhý se s ní zas v jeho nepřítomnosti bavil. A tak bylo těžké rozhodovat cizímu o jejich právech, či snad povinnostech.

Zatím se vraceli ti z kuřárny. Omámeni opojnými jedy cigaret vstupovali do tříd hned s větší náladou a s úsměvem na rtech i přesto, že měla přijít mechanika. A o tomto předmětu se musím zmínit obšírněji.

***** Nejmilejší mechanika *****

Ačkoliv je mechanika jedním z hlavních předmětů na průmyslové škole, vedle češtiny, technologie a všech ostatních předmětů, o kterých si to jejich páni vyučující myslí, snad nikdy mezi ně nebyla tímto zajímavým studáckým národem počítána. Přinášela s sebou všechny znaky nechápavého uvažování, proč P se rovná $-m-$ krát $-a-$, co je to vůbec **Hookův zákon**, i záhadné věty Guldinovy.

Profesor, který ji vyučoval, **ing. Němeček**, nebyl rozhodně profesorem, kterého by se museli studenti bát a jektat zuby, přesto však pocit, že takovýchto kapacit je snad jen 7 v Evropě vyvolával ve studentech velkou autoritu. A i když to byl člověk slepě znající své povinnosti a nadevše přesný, dnes se o něco opozdil.

Přetřásaly se proto zas všechny možné věci. Aby snad někomu nebylo divné, proč si tedy studenti, když měli volno, neopakovali, poznamenávám, že tito žáci se vždy zásadně učili doma, a proto toho při takovýchto příležitostech nebylo třeba.

Ziml zatím dírkou ve dveřích pozoroval, kdy se objeví náš profesor na chodbě, ne však z nedočkavostí, ale spíše z obavy, aby to nebylo brzy. A protože má vše svůj konec i on nám po chvíli oznámil: „**Klucí, už de nebezpečí!**“

Pan inženýr, znalý společenského taktu, se nám, jak jsme očekávali omluvil: „**Jestli snad, pánové, někdy přijdu o něco později, tak si prosím, nemyslete, že jsem si skočil na pivo. Já dělám ve škole za půl druhý hodiny a doma za dvě.**“

A po všech školských formalitách, kdy zapsal hodinu, upravil si šálu a řka: „**Máte tady zimu,**“ upnul si kabát ke krku, přistoupil ke zkoušení.

„Prosím vás,“ ptal se ještě žáků „máte tady někdo takový veliký hodiny, jak se jim říká cibule? Můj dědeček, ten měl takový a ty ukazovaly ještě dny, týdny, měsíce a i počasí.“

Na věci se snad nic nezmění, když poznamenám, že tento výrok jsme potom slyšeli ještě 3x ve stejném změně. Pak teprve se zkoušelo.

Byl vyvolán **N o v o d v o r s k ý** a o úspěchu či nikoliv řekne nejvíce výrok p. inženýra:
„**Teda Novodvorský, moc jste nám toho neukázal až na to, že jste udržoval společenskou úroveň tím, že jste dělal, že přemýšlíte.**“

Potom byl vyvolán **R a m b o u s e k**, a protože ani u tohoto žáka nebylo možné vyzdvihnout některou dobrou vlastnost, vyzdvihl inženýr alespoň tu estetickou, kterou si uchoval z dojmu v kuřárně a řekl: „**Víte, Rambousku, vy jste mi na tom ústředním topení připadal jako okrasa Tarzanovy říše,**“ což vyvolalo hlučné veselí.

Ani další v této řadě, **S u c h a r d a**, neodhalil roušku svých vědomostí. Snad je zde něco zakleté! Vždyť každý dovede přesvědčovat inženýra s takovou věrohodností, jak se doma učil, že i každý sám tomu snad nakonec uvěřil a hle, na stupínku, jako když se poruší zvuk u zvukového filmu. Jen ústa drmolí a slyšet není nic. Pojednou je pan inženýr volán ven, a tak Sucharda chytá kde se co dá, každá rada ze třídy je dobrá a každý též radí, co dovede, spíše však, co je na bílých stránkách učebnice. A tak se stalo, že když se profesor vrátil, naházel Sucharda vzorců plnou tabuli.

„**Víte, Suchardo,**“ povídal ing. Němeček „**vaše vědomosti, myslím, rostou se čtvercem mého vzdalování se.**“

A tento výrok ing. Němečka nám osvětlil mechaniku tisíckrát lépe než sám ing. Huka, který dodnes zůstal nepochopen. U všech žáků potom, kteří ještě přišli měřit své síly s profesorem, který se všetečně tázal, to dopadlo nevalně. Zklamáný profesor, zadumaný a smutný v duši, při pohledu na zeď třídy, kde byl namalován slévač při práci, již jen zoufale poznamenal:

„**Já si myslím, že v téhle třídě pracuje jen támhle ten slévač na zdi. A to se ještě nepohybuje.**“

V tak nevhodnou dobu, kterou **B ř o u š e k**, byl poslán od tabule na místo, nedovedl ve svém rozčilení odhadnout, vstal a ptal se:

„**Prosím, pane inženýre, proč jste mě poslal tak rychle na místo?**“

A inženýr, který jak se dnes zdálo, neměl velkou chuť konversovat se žáky, odpověděl:

„**Přál jste si snad, pane Břoušek, odnést na místo v náručí?**“

Hlásil se ještě **L e b r u š k a**, který si chtěl opraviti známku, a řekl:

„**Prosím, vy jste mi řekl, abych se ještě přihlásil.**“

Protože však právě zvonilo, odpověděl rozmrzelý inženýr:

„**Ale, zlaté robě, já mám svůj čas přesně vymezen a již nám zvoní,**“ načež zavřel energicky notes, vzal si klobouk a galoše a spěšně odešel.

***** Ukazují se skryté vášně *****

Reakce v podobě truchlení žáků, která ba se měla dostavit, nebo kterou by leckdo očekával proto, že jsme neznalostí věci p. ing. všedních, zatloukli mu zas jeden hřebík do jeho rakve, se nedostavila. Snad to bylo lehkomyšlné od žáků, kterým se tento profesor snažil co nejvíce porozumět. Hodina však, bohudík, uplynula bez velké katastrofy až na některé postižené, přicházela nová hodina a proč truchlit? Vždyť naděje, že v příští hodině si zas trochu napravíme zkaženou náladu, rozháněla chmury z čela. Bližila se totiž **r u š t i n a** a ta byla velkou injekcí ve dnu nabitým nepřijemnými předměty.

Na lavici se rychle objevily šachy, Jakub vyzval Novodvorského a dali si „**ž r a v o u**“, pak přišel na řadu Lebruška a Černý a Babák, jako obvykle se mohl zbláznit, viděl-li nesprávný tah, a naopak skákal do stropu a vykřikoval zmateně:

„**... to je vono, to je vono...**“ a měl ohromnou radost, když se některému z nich povedlo toho druhého napálit.

A do té směsi hlasů, nadávek a pokřikování cinkal kdosi na primitivní xylofon melodii, která určitě ještě nebyla nikdy a nikým složena. Nemocní rázem zapomínali na své bolesti zubů, hlavy či na revma, a tak to v této třídě vypadalo při příchodu profesora, jako když sem sestoupil Kristus a uzdravuje nemocné.

***** Pažaluista *****

Dobrák ruštinář si nechal líbit více než co mohlo být mezi poměrem žáka a profesora a musíme to připsat k horší stránce studentů. Nestalo se však, aby se ani tak důvěrná zábava, jako když mu **R a m b o u s e k** řekl: „**v a š n o s t o**“ tímto výrokem pokazila, a proto ubíhaly hodiny ruštiny k naší největší spokojenosti rychle a musíme i říci bohužel.

Tento profesor se nám vlastně zalíbil již na začátku roku. Nic nám nezastíral a nic nám ani nechtěl falešného namlouvat. A tak, když nám na uvítanou řekl:

„**Budu vás učit ruštině, ale rozhodně nepočítejte, že se za ten rok něco naučíte,**“ věděli jsme, že říká smrtelnou pravdu, což se též na konci školního roku bezpečně potvrdilo.

První hodina měla vůbec seznamovací formu, a tak když chtěl poznat naši lásku k tomuto jim milovanému národu a řeči, zeptal se:

„**Kdo čte nějaké ruské knihy?**“ odpověděl mu **N o v á k** dobře a pravdivě:

„**Prosím, já čtu Rudý Právo.**“

Všechny další hodiny pak, budiž ku chvále obou stran řečeno, plynuly jen ku největší spokojenosti všech. On k nám prostě nechodil, no a my tedy jsme chodili domů.

Po Novém roce se však jednou k našemu velkému údivu objevil zas ve třídě. Bylo těžké tehdy hádat, zda se mu zachtělo rozptýlení mezi námi po namáhavé práci, byl totiž dopoledne zaměstnán v továrně, či jestli snad neměl zrovna doma uhlí a přišel se tehdy ohřát. Byl prostě zde a znovu nás pozdravil:

„**Tak v tom Novém roce se budeme více učit (snad myslel také velké –N– ve slově Novém), více poslouchat profesory, nebudeme jíst při vyučování, vid'te Rambousku?**“ načež mu oslovený odpověděl zas tak skromně, jak skromně pojídal svoji svačinu:

„**No jo, vono nebude co, že jo?**“ a hned jsme rázem poznali, že vše je zas ve starých kolejích.

Když se o hodině rozpovídal a vykládal, tak musím přiznat, že to bylo málokdy to, co snad předepisovala osnova. A tak jsme poznali daleké kraje, a vůbec všechny různé věci daleko lépe, než nám mohl poskytnouti samotný ruský jazyk. Při jednom takovém rozhovoru, když jsme se dostali až do Ruska, říkal nám, že v Rusku jsou kraje, v kterých obyvatelé vůbec nezamykají příbytky. A tu si dovilil poznamenat **Z a t' k o**: „**Keď tam není čo ukradnúť, prečo by zatvárali?**“

Naše znalosti v tomto božském jazyce byly vskutku primitivní. Proto se též jednou stalo malé nedorozumění, když ku podivu chtěl ruštinář zkoušet a řekl sousedovi žáka, který právě šel na místo: „**Sousjed pažalujsta,**“ tento zcela nevinně se zeptal: „**Co prosím? Co sem jed?**“

Když konečně přišel sám k názoru o našich primitivních znalostech ruštiny, rozhodl se k neuváženému činu, protože pravil:

„**Já vás budu klasifikovat z ruštiny, jako to máte u mechaniky.**“

Ale v odpověď se mu rázem ozvalo:

„**No, to je úplná hovadina!**“

Byl z toho hrozný rámus. Kluci se chopili příležitosti, kdy se mohli dosyta vyřvat a řvali jako ve zvěřinci. Profesor snad sám uznal pravdu tohoto výroku z lidu, protože pouze řekl:

„**Nebude-li ve třídě klid, mám v třídní knize prostředky, kterými si mohu klid vynutit.**“

„**To je tam na to ten piják?**“ ozvala se nesmělá otázka z místa, kde bylo **L e b r u š k o v i** určeno spokojeně trávit poslední rok studia. A bylo zas po autoritě.

Potom již málokdy se dal odradit od zkoušení, a tak se jen utvrzoval ve smutných faktech, že i když nám jde málokterý předmět dobře, ruština že to rozhodně nebude, který by nám mohla dobře jít.

Předkonferenční nálada není jistě na žádné škole znamenitá, a tak i u nás nastala doba, kdy jsme prodělávali tuto nemoc se všemi jejími komplikacemi. Že však měl být smutek i při ruštině, to snad bylo na celém tom případě nejtragičtější.

Jednou se stal opravdu zázrak, či jak by se to mělo správně nazvat. Hlásil se totiž H o u s a, a že prý by byl rád dobrovolně vyzkoušen. Je to vůbec možné? Ale nepleťte se! Vždyť to nebylo jistě proto, aby nám ukázal co dovede, nebo lépe nedovede, ale spíše proto, aby povznesl smutnou náladu. Vždyť i celé zkoušení podle toho vypadalo.

„Kak vy požívajetě?“ tázal se profesor.

„Charašo,“ odpověděl tázaný.

„A vy sam doma?“

„Da,“ zněla velmi stručně odpověď.

„A što vy robítě doma?“

„Ničevo.“

Tak spolu rozprávěli a snad jenom kohosi poznámka, že to je rozhovor jako se slečnou v prvních tanečních, vystihla nejlépe úroveň celého rozhovoru.

Pak byl volán F i l l e t t e, který ve své zkombinované uniformě budil dojem ostříleného zahraničního bojovníka. Snad by alespoň tato věc, totiž uniforma, mohla trochu zapůsobit na profesora a zakrýt všechny nedostatky ruské četby. A proto kdosi poznamenal:

„Prosím, to je zahraniční voják.“

„Byl tři měsíce u Svobodový (myšleno: armády),“ chtěl jiný doplnit dobrý nápad, ale to byla hrozná chyba, protože v následujícím okamžiku se vše zvrtilo, když se překvapenému profesorovi ozval doplněk této věty: **„... ale u tý vdovy.“**

A tak bylo po kariéře a zhrzený zahraniční voják si musel jít sednout a opakovat si pěkně azbuku. Tak v naprosté přátelské pohodě ubíhaly hodiny tohoto předmětu a my o přestávce vždy jen s napětím očekávali, přijde-li, či nikoliv. Proto před hodinou ruštiny družila se nejvíce ještě k dříve již popsanému zmatku otázka:

„Je tady? Je tady?“ A tak si mohl slyšeti i Svačinu jak říká: **„Jardo, že je tady?“**

Jednou zas po čase, když se na nás přišel náš profesor podívat, a když si naši těžkou chápavost řeči, která opravdu nešla, vykládal jako odpor k ní, zvolil zcela jinou metodu.

„Podívejte se,“ pravil, **„Ruštinu budete potřebovat. Učte se ji. Vždyť se vám může stát jako mě, že až přijдете do praxe, požádají vás, abyste jim udělali nějaký ruský překlad. Dostanete za to dvě stovky a to je velká příležitost vydělat si peníze. A vy si s tím nebudete vůbec vědět rady. No, a co budete potom dělat?“**

Ale s těmito žáky, jak se zdálo, nebyla rozumná řeč a i tento pokus, zamilovati si ruštinu zklamal, protože Stanec pohotově odpověděl:

„Prosím, já bych si nejdřív vybral ty dvě stovky.“

„... a já,“ pokračoval Novodvorský, **„já bych si to někde za tu jednu stovku dal přeložit a tu druhou bych si nechal.“**

Byl to jistě praktický nápad, ale profesor s ním nebyl srozuměn a pokračoval:

„Tak se podívejte. Jak byste třeba přeložili do ruštiny takové slovo – lednička – ?“

Protože jsme však znali svého profesora a věděli, že to nebude jen tak, otázel se opatrně kdosi:

„To chcete, prosím, poradit, nebo zkoušíte?“

Profesor, když viděl, že je vše marné, a že všechny cesty vmluviti se nám do přízně jsou zaváty, zanechal tohoto pokusu a sám jistě velký labužník, rozpovídal se, jak se vyrábí vodka. A pak byl ve třídě klid až do konce hodiny, jaký zde při těchto hodinách nebyl nikdy zaznamenán. Mělo to však později jako vše, svůj ohlas.

Když nám totiž jednou vysvětloval některé ruské pojmy a ptal se, co snad nám je ještě nejasné, že nám to vysvětlí, požádal ho tudíž Rambousek, zda by mu ještě jednou nemohl vysvětliti, jak se dělá ta vodka.

*Profesor dělal, že se zlobí, což na nás neplatilo, protože jednou na chodbě mi řekl:
„Vy ste stejně sekáči.“*

*Dny nyní před konferencí ubíhaly opravdu jako voda, ale zamrzlá, protože ta stojí. A ve škole se nám to pozdávalo též. Nastala učiněná palba. Známy nám již profesor **Kučera**, který nás učil ještě **Popisnému strojnictví**, do nás páčil ze všech stran. A jak se tedy objevil v zorném poli ve dveřích vyvrtné dírky, kterou jsme tajně pozorovali vchod do sborovny, jak se blíží se svojí žlutou patronaškou, jak s oblibou nazýval svůj známkový notes, věděli jsme, že je zle. Pak jsme již jen v klidu na svých místech očekávali cvaknutí kliky, které se někdy nepříjemně protáhlo. Měl totiž na téže chodbě svůj kabinet a zamířil-li tam, pak jsme věděli, že nepříjde tak brzy. Zahrabával se totiž s oblibou do svých elektrotechnických problémů, a tak jako doslova spoután ve svých drátech prožíval nešťastnější chvíle svého života.*

Přicházel potom na hodinu pozdě a vyzkoušel pouze dva žáky, divil se, že za tu hodinu vůbec nic neudělal. Ale těm dvěma žákům naopak to stačilo až přespříliš.

***** Vím, že nic nevím ... říkal již Sokrates *****

*Jak jsem již říkal, byl to opravdový úspěch, vyzkoušel-li profesor Kučera za hodinu aspoň dva žáky, ale pro zkoušené hrozné utrpení. Nevyptával se totiž většinou na jejich vědomosti, ale spíše na věci praktické, kdy mu přinese **Večerník** koňskou sekanou, jak jeho panička rozumí fotbalu, jak se cestovalo **Zaťkovi** na Slovensko a nikdy nikomu nezapomněl dát na cestu do života kus své hluboké filosofie.*

*Dnes to byl zrovna **Kulišan**, který stál a stál a nevěděl kam s rukama.*

„Víš, Kulišane,“ začínalo kázání, „člověk se vždy musí především naučit umět myslet. Já ti řeknu jeden případ. Jednou tady lítal po chodbě ptáček a vždy tak bezhlavě vletěl do okna a neuvědomil si, že může existovat něco, skrz co je sice vidět, ale nedá se tím proletět. A kdybych já mluvil ptačí řečí,“ a tu se třídou nesl šum a smích, „kdybych já mluvil ptačí řečí a řekl mu, že tam je sklo, snad by se tak potom již nechoval. Ale ten ubohý tvoreček si to nedovedl představit a mlátil tam sebou sem a tam. A zrovna tak to je s lidmi. Člověk se proto musí nejdříve naučit myslet a pak pochopí vše.“

Tenkrát jsme se smáli těmto jeho úvahám, protože jsme v nich viděli jen tu veselou stránku celého ponaučení a dnes se jistě též díváme na vše jinak a uznáváme profesоровu pravdu. Vždyť on, který dovedl tak přísně kárat, byl velmi citlivým člověkem k nespravedlnostem a vzpomínám si, jak nám jednou, když se ve třídě ztratil obrázek turbíny, který nám půjčil, vyprávěl o poctivosti severských národů. A výrok, že by se v tu chvíli dovedl podřezat, když si vzpomene, co je na světě špatných lidí, nám dokonale osvětlil jeho duši.

Vykládal nám o duševní práci a povídal, že přemýšlí-li člověk, jeho ruce a nohy stydnou, protože všechno teplo se spotřebuje na práci mozku. Nebyl by to však Stanec, aby ani k tomuto problému neměl svůj komentář:

„To já jsem, prosím, slyšel,“ rozpovídal se, „že fakíři, když se uspávají, tak si jazykem ucpou dírky u nosu, a tak prý vystydnou, že by se do nich mohli dát červi.“

Tato poznámka a bouřlivý smích ve třídě však nemohli přerušit filosofování pana profesora, který říkal, že duševním pracovníkem není rozhodně ten, který pouze prohání tužku po papíře, zatím co mozek vesele chrápe.

*Moc jste nám toho, Kulišane, neřekl, očekávala soudcovský výrok profesora celá třída, a tak se i stalo. Na stupínek byl potom pozván **Wágner**, a když se profesor dověděl, že má tu čest mluvit se šťastným otcem, hned to povzneslo jeho náladu.*

„Tak ty máš kluka?“ divil se. „A kolípkak mu je?“

„Dva měsíce,“ odpověděl Wágner.

„A jak seš dlouho ženatý?“

„Půl roku,“ zněla odpověď.

„A to se podívejme,“ smál se profesor. „Tak tys složil maturitu dříve, než-li ses oženil. Nebo snad se cítíš neoficiálním otcem?“ a zas se celá třída upřímně smála, ne však svému spolužáku, ale spíše náladě a vtipům profesora, který hned zas pokračoval:

„Víš, Wágnere, myslím, že máš štěstí, že se ti ten kluk narodil. Jináč by ses ani nevoženil.“

„Prosím, on říká,“ připojil se **L e b r u š k a**, „co se v mládí naučíš, k stáru jako když najdeš.“

„Ba ne,“ odporoval profesor, „on si spíše říkal, co můžeš učiniti dnes, neodkládej na zítřek.“

Když se trochu kluci uklidnili od smíchu, nastalo trapné ticho, a každý očekával, co nám profesor ještě řekne. Měl to na jazyku a my všichni byli zvědaví, co to bude. Rozhlédl se nejdříve po třídě a pak jeho zrak spočinul u **R a m b o u s k a**, který měl hlavu podepřenou rukou a spokojeně si hověl. A již to bylo zde:

„Tak co, Václave, taky máš děvku?“ otázal se zvýšeným hlasem. A Rambousek, který si celou tvář zakrýval rukou, se smál a říkal cosi, že nemá.

„Já myslím, že máš, ale že ji ještě tak neutiskuješ,“ a zas se všichni smáli i s profesorem.

„Prosím, kolikrát jste se vy ženil?“ optal se zas pro změnu Stanec profesora.

„Kolikráts myslel? Jednou.“

„To, prosím, můj děda se ženil 6x. To je výkon, cо?“ a Stanec se významně rozhlédl, jakého to má sekáče dědu. Přišel však pravý opak toho co očekával, protože profesor pravil:

„No, víš, Stanče, myslím, že máš s tím dědou hodně společného a že jsi hodně vlastností zdědil.“

A v takovém ovzduší, při dobrém „**p o t l a c h u**“, jak se vyjádřil sám profesor, skončila hodina. A že nám toho Wágnere moc neřekl, netřeba jistě poznamenávat.

Jednou po Novém roce přišel profesor rozradostněn a poznali jsme to hned, jak zapsal do třídnice hodinu. Podíval se na **R a m b o u s k a**, s kterým si rozuměl a povídá:

„Tak co, Vašku! Co ti přines Jéžíš?“ a srdečně se smál. Rambouskovi přinesl Jéžíš prý na šaty, ale ramínko, jak kdosi poznamenal, a tak z toho rozhovoru nebylo nic. Ba právě naopak. Rambousek si chtěl opravit nikoliv záviděníhodnou známku a přihlásil se k vyzkoušení. Profesor se smál, protože se mu to nesrovnávalo s jeho názorem, že po svátcích jsou obyčejně studenti hloupější, než před svátky a povídal:

„Víš, Václave, to bys mě musel rozštípnout odpovědí takhle vejpůl a takovou rychlostí, že by se to zas hned tím teplem přiškvařilo.“

Tehdy ho Rambousek sice tak drasticky nerozštípl, ale jistě ho posekal dost, protože si tu známku opravil. Vždyť to nejlépe bylo vidět na tom, že když opouštěl stupínek a šel si sednout, řekl mu profesor:

„Tak večír si dej, Vašku, dvě piva. Měl jsi dnes štěstí.“ Kolik si jich večer Rambousek dal, jsme se nedověděli, ale takový úspěch jistě náležitě oslavil. Vždyť nestávaly se u něj takového věci často.

Profesor v dobré náladě, jak se tak díval po třídě a hledal další obět', zahlédl Večerníka s brýlemi na nose, které tento obyčejně nenosíval a poznamenal:

„Víš, Večerníku, vypadáš v těch brejlích opravdu důstojně.“ A protože viděl naši nechápavost nad jeho dobrou náladou, vysvětloval:

„Divíte se, že mám takovou radost? To víte, to sem dostal k vobědu 10 dkg sekaný na poloviční lístky. Tak se nedivte!“

Toho se však chytil **V e č e r n í k**, který mu nechtěl zůstat nic dlužen a povídal:

„Prosím, to jste mohl mít jedině od nás.“

„Jak to myslíte?“ tázal se profesor.

„No, protože my prodáváme koninu.“

Ale profesor musel mít poslední slovo a tak se smíchem řekl:

„Jo, to proto vy jste takovej bujnej, div že ještě neděláte ihahá,“ a povyskočil a kluci z toho zas jako vždycky měli hroznou legraci.

*Po Rambouskovi přišli na řadu další. Dnes to šlo proti všem pravidlům. Každý žák napjatě očekával, nebude-li to právě on, nad kterým bude vynesena ortel, aby šel k tabuli. A byl Roman **R i d l**.*

„Roman, to je hezký jméno, vidíte?“ obrátil se na třídu profesor a pochvaloval si, ale nepochvaloval si tak o něco později vědomosti žáka, kterému sáhnul na břicho, řekl:

„Víš, Romane, kdybys miň tloustnul, miň by ti sádelnatil mozek a víc bys toho uměl.“

*Pak ještě přišla řada i na **S t a n c e**, který svojí opravdovou nevědomostí rozzlobil rozveseleného profesora. Počítal totiž nějaký příklad, a jak tak násobil:*

„... 7x8 je ... 7x8 je ... 7x8 je ...“ rozhněval se profesor, který nepochopil, jak to je někdy těžké uhodnout kolik to vůbec je a povídal:

„Víš, Stanče, ty si ze mě děláš stejně legraci.“ A ví Bůh, že si ji tehdy Stanec nedělal.

„Ale jak se učíte, tak vás budu klasifikovat,“ pokračoval. „To je starý fakt, že voda se měří na litry, délka na metry a učení na sardele. A to se prosím nedá nijak měnit.“

*A toho jsme si byli dobře všichni vědomí, protože život profesora **K u ě r y** se zakládal jen na faktech. Tímto historickým a pravdivým výrokiem, což se nám potvrzovalo k nemalé radosti znovu a znovu, skončila hodina.*

***** Tzv. hlavní předmět na naší škole *****

*Češtině u nás vyučoval profesor **N o v á k**, který měl hodně společného se všemi těmi typickými českými Nováky. Co však bylo zajímavé, neměl je tuze v lásce. Měli jsme totiž ve třídě též jednoho jeho jmenovce a ten s ním měl mnoho konfliktů.*

*Snad to začalo již tím, že když se jednou profesor rozhovořil o různých studentských podfucích, jak málokterý žák píše svá cvičení doma, ohrazoval se náš **Novák mladší**, že on je doma opravdu píše. Konec však, jak se ukáže v následujícím rozhovoru, dopadl trochu jinak.*

„Cože?“ ptal se profesor.

„Vy, Nováku, že píšete všechna cvičení doma?“

„Ano!“ odpověděl statečně tázaný.

„Úplně všechna?“ uhodil na něj z ostra profesor. A on, aby tedy nelhal tak moc, a aby zachránil ještě, co se zachránit dalo, odpověděl:

„No, aspoň češtinový jo.“

*Nemůžeme přesně říci, kdy náš Novák padl tak nepříjemně do oka svému profesorovi, ale napjatý poměr mezi nimi byl patrný z každého rozhovoru. A tak jednou, když nám profesor při literatuře vykládal obsah opery, kterou slyšel v rozhlase, když právě stonal, jak byla krásná, a že jí budou příští týden opakovat, zeptal se nevinně náš **N o v á k** milovaného profesora:*

„Prosím, vstanete zase doma?“

*Snad při všech hodinách se žáci zaměstnávali vším možným, jen ne předmětem, kterému se právě učilo. A tak se jednou stalo osudným i našemu **N o v á k o v i**.*

Profesor měl právě výklad a nepozorný student, nepozorný proto, že mu na jeho činnost profesor přišel. Studoval právě časopis Svět motorů. Byl totiž automobilovým fanouškem, ale ani to nemohlo omlouvat tuto jeho ilegální činnost pod lavicí.

*Dopadlo to tak, že pan třídní se velice zlobil, když potom jednou ve třídní knize četl poznámku: **Při hodině češtiny, studuje Svět motorů.***

*Kdo to tam napsal a koho se to týkalo, tedy činnost dvou osob, byla shrnuta v jednom velmi stručném slově: **Novák**. Jenže ten první z toho měl potěšení a ten druhý dvojku z mravu. To byl zásadní rozdíl této stručné poznámky. Celý poměr obou byl potom již tak neudržitelný, že když se*

jednou profesor rozkřikl na svého jmenovce a tento se chtěl dovolávat spravedlnosti, vyhodil ho jednoduše profesor ze třídy a upřímně mu řekl, ať mu již na češtinu neleze. Novák sice příště přišel, ale jistě ne ze sympatie k rodnému jazyku, nebo aby profesorovi ukázal, že mu velkoryse odpouští, ale spíše proto, že se tato příhoda odehrála v zimě a na chodbách to nebezpečně profukovalo.

A mladý Novák měl ve své zklamané duši jistě přání, proč se taková dobrodružství neodehrávají na jaře nebo v létě, kdy venku pěkně svítí sluníčko. Byla to však psychologie profesora a čím více se potom ukazovalo lepší počasí, tím se k nám choval shovívavěji.

Takové úklady skrýval tedy jeden **N o v á k** proti druhému, jenže to byl boj velmi nevyrovnaný. Proto bylo našemu Otíkovi určeno mlčet na těchto hodinách, čehož se někdy držel tak slepě, že vyvolán, nechtěje udržoval toto své přesvědčení, což se též samozřejmě neobešlo bez následků. A tak bylo velmi těžké vyhovět. Mluvil-li, bylo zle a mlčel-li, pak bylo ještě hůře, protože to bylo povětšinou, když byl zkoušen.

O mnoho lépe s tímto profesorem vycházel **S t a n e c**. Před konferencí bývalo zvykem našeho profesora, že měl-li u některých žáků nejistou známku, ptal se, zda chtějí vyzkoušet, nebo bez zkoušení známku horší. A tu se to přihodilo i Stancovi. Měl totiž tři a půl, a to na vysvědčení nešlo napsat. Proto se ptal profesor:

„Co s vámi mám, Stanče, dělat? Máte zde 3,5.“

Stance to však nikterak nevyvedlo z míry a povídal:

„To máte jedno. Tak mi dejte tu trojku,“ odpověděl dobrácky.

Ve třídě, jako vždy při takovýchto příhodách byl rámus, a tak profesor okřikl žáky:

„Bud'te zticha!“ A Stanec jeho větu doplnil:

„Ať slyšíme zvonit, že jo?“

V celku možno říci, že si rozuměli i přesto, že profesor již kolikrát otvíral třídnici a sahal po peru. To vyvrcholilo nejvíce, když nám jednou při gramatice vysvětloval:

„Věta zvolací je např.: Je zde duch!“

„... rychle papír,“ uklouzlo upovídánému Stancovi. Zas však zůstalo pouze při pohružce zápisem. Jak to asi vypadalo při zkoušení, ukáže nejlépe následující malý záběr. U tabule je tedy Stanec.

Profesor: „Co je to národní umělec?“

Stanec: „Přívlastek.“

Profesor: „Znáš nějakého?“

Stanec: „Jo, to je ten... ten Josef Hora, Václav Vydra.“

Profesor: „Kdo je to Václav Vydra?“

Stanec: „Herec Národního divadla.“

Profesor: „Znáš tam ještě nějakého herce?“

Stanec: „Jo, to, prosím, znám osobně tuhle Tauberovou. Já u toho chlapa, co ji učil zpívat, jsem se učil hrát na kytaru a vona tenkrát ...“

A tak obyčejně končilo zkoušení a Stanec, kdyby ho profesor nezatrhl, jistě by nám řekl celý její rodokmen, bůhvíjaké historky, a nakonec aby se pochlubil, by jistě řekl, že on a ona a kdesi cosi. Ale to by se určitě nemohlo stát, protože paní Tauberová možná ani neví, že vůbec nějaký Stanec žije a že mu nyní pomáhá nevědomky z louže.

Velkou oblibou profesora Nováka byly diktáty a různé ty testy. A to zas byla příležitost pro mnohé žáky, pěkně se vydovádet, ovšem k nemalé spokojenosti profesora. Výsledky z takovýchto hodin plných dobrodružství a sice zda nás kantor chytne, jak opisujeme či nikoliv, velmi zatěžovaly naše konto, protože profesor proti všem uzákoněným předpisům pěti-stupňového klasifikování měl svůj systém a tak ani třináctky nebyly zvláštností. Z tohoto velikého stupně je tedy nejlépe vidět, co se v naší třídě nalézalo nepochopených průkopníků nového pravopisu, po kterém se již tak dlouho volalo. A i přes stálý odpor profesora se u nás tito novodobí korektoři udrželi hodně dlouho a

uplatňovali ponejvíce jednotné –i– a psátí čárku pokládali za detail, který pouze zdržuje. Potom se u nás vyskytli ještě některé exempláře nového ražení, kteří v testech revolučně hlásali, že česko-bratrští spisovatelé byli Puškin a Tolstoj, pesimista, že je člověk ve výslužbě, viz pensista a mnoho jiných, kteří posléze přec potlačeni jiným přesvědčením profesora než jaké měli oni, zanikli v davu a svět se o nich nikdy nedozvěděl.

Vůbec celá literatura měla neblahý vliv na naši duši. Nejlépe to snad osvětlí následující případ. Probírali jsme dobu založení **Jednoty bratrské** a vše kolem ní. Mluvílo se o **Petru Chelčickém** a profesor nám říkal jeho zásady, které byly, že správný křesťan neobchoduje, nebojuje a nevzdělává se. A tato hesla se jako vždy mohla stát osudnými našemu Nováčkovi, který měl na češtinu takové štěstí a snad dokonce se kvůli tomu mohl dostat i do rozporu se zákony.

Byl totiž v této době předvolán na úřad v jisté vojenské věci a jak se ani nemohlo jinak stát, zameškal stanovený termín a přišel o nějaký ten den později. Ale protože vojna je vojna a tím se musí každý řídit, obořil se tam na něj potom ten ouředník, že na to je moc mladý, aby jim z toho dělal holubník. A Novák, dobrá duše, myslel si, že tím jistě nikomu neublíží, když toho pána trochu blíže seznámí s tím, co již hlásal Petr Chelčický a řekl mu:

„Podívejte se. Chelčický měl zásadu, že správný křesťan neobchoduje, nebojuje a nevzdělává se. A neměli bychom se lepší, kdybychom se toho drželi? Ani tahle vojna by nemusela potom být.“

Bůh ví, zda ten pán vůbec věděl, kdo to je Chelčický a možná že si myslel, že to bude zas nějaký nový reakcionář a kvůli nějakému lumpovi se on přece v dnešní době nenechá zavřít. A proto s Novákem nesouhlasil a ještě mu vynadal, že co říká nějaký Chelčický, do toho že mu nic není a on aby si ty rozumy nechal, protože se ho nikdo na nic neptal.

„Od toho sou tady jinší páni, aby říkali, co se může a co ne,“ ukončil svůj hovor a víc se s Novákem nebavil.

Tak neslavně tedy dopadlo to, když chtěl pokračovat ve šlépějích našich předků a uplatňovat vědomosti ve škole nabyté.

Dny, jak jsem říkal dříve, ubíhaly podle toho, jak daleko byla konference a též tedy podle toho, jak vysoko stoupala křivka, která ukazovala výkon mozku studentů. A bylo nemálo takovýchto dní. Bohužel musím říci, že ručička myšleného ukazovatele nikdy nevystoupila tak vysoko, aby mohl mítí někdo strach o zdraví studentů, že by se snad mohli snadno přepracovati. Byl to humor a můžeme říci šibeniční, protože kolikrát i při nerůžových nadějích do budoucna dovedl vzkřísit posmutnělé tváře studentů a jakoby uvadlá těla při té „dřině.“

A nejlepším lékem na trud jak se stále potvrzovalo, byla jen a jen ruština.

***** Ted' prý je ruština *****

Profesor přicházel poslední dobou častěji než na začátku školního roku a my jsme si již na něj docela zvykli. Rozhovory jako vždy se týkaly jak praktických věcí a osob nám rozhodně bližších, než které snad stály u kolébky ruského jazyka. Jednou, když jsme zas tak vzpomínali na dobré známé, přišli jsme i na profesora, který nás kdysi učival a zanechal ty nejlepší vzpomínky. Byl to **Pravoslav Novák**. Profesor ruštiny ho znal též. Novák učival obchodní nauce a snad proto, že s profesorem **Poplavským**, našim ruštinářem, měl hodně společného, mluvívало se totiž na jeho hodinách též o všem možném jen je o obchodní nauce, vzpomínal na něj i profesor Poplavský jako na svého kolegu. Povídal:

„Tak vy znáte profesora Nováka? To je moc hodný člověk.“ A na to mu mohl odpovědět jenom Stanec.

„No, bodejt', že je hodnej! Vždyt' je taky z Náchoda jako já.“

Profesor ho však ihned usadil, protože mu řekl:

„Poslouchejte, Stanče, nehaňte Náchod tím, že říkáte, že jste odtud.“

Bylo z toho hodně veselosti, a když Stanec uznal, že na tom přece jen něco bude, zase si sedl. Pak se mluvilo o všem možném, a když nám profesor **P o p l a v s k ý** říkal, že ruština má na 60 tisíc slov, zhrozil se **Ž e m l a**.

„Jé, to ani do konce roku už neprobereme!“

„Vám, myslím, bude stačit to, co vůbec máme probrat,“ odpověděl profesor za chvíli, když se uklidnili i ostatní žáci po obavách, které měl Žemla.

„I tak, myslím,“ pokračoval, **„nebude to vaše vysvědčení stát za nic. To byste měli vidět moje. Já měl, prosím, od shora až dolů samé jedničky,“** a významně se rozhlédl, jenže takový dojem, jaký očekával, se nedostavil, protože kdosi řekl:

„No, to je docela možný. V Rusku se přece klasifikuje obráceně. Tam je pětka nejlepší.“

Jaké však měl opravdu profesor vysvědčení jsme se nedověděli, protože vyvolal Stance a to již byla jiná.

Zkoušel ho, zkoušel a nějak jim to nešlo. A tu venku začal pohvizdovat nějaký uličník. Profesor myslel, že to je ve třídě a řekl:

„Kdo to tady stále píská?“

Stanec pojednou viděl dobrou příležitost odvésti profesorovu pozornost od hlavního důvodu, proč šel vůbec k tabuli a povídal:

„To prosím, venku. Počkejte, já zavřu okno.“

A jak tak zavíral okno, a zavíral ho hodně pomalu, uvažoval nad tím, jak by se již k té tabuli nemusel vrátit.

„Nejradši bych tam na něj došel,“ poznamenal pod dojmem toho mála, které uměl.

„Jen nikam nechod'te,“ nařizoval mu profesor.

„Vy byste se mi už nevrátil a to já se vás ještě na něco zeptám.“

Tak se tedy ptal, ale odpovědi, které by se týkaly otázek, již mnoho nebylo, ačkoliv se bavili dosti hlučně a vesele. Pak byl též zkoušen **Z i m l**, ale zde se ukázaly tytéž znalosti, jako asi u všech předcházejících. Profesor kroutil hlavou a aby ho tedy Ziml alespoň trochu uklidnil, řekl mu:

„Když, prosím, mně řeči nejdou.“

„A co vám vůbec jde?“ ptal se profesor, který jistě věděl, že tato otázka je nezodpověditelná. Ale vyřešil ji **B ř o u š e k** tak, že řekl:

„Jemu de akorát ... voda z uší.“

Profesor najednou nemohl najít seznam. Šacoval se, obrátil všechny kapsy a když bylo vše marné, obrátil se na Stance:

„Poslouchejte, nemáte ho vy? Vy jste tady byl poslední.“

„Prosím,“ povídal **R a m b o u s e k** a hnal se ke stolku. Jenže to, co chtěl říci, již nedopověděl, protože mu profesor skočil do řeči:

„Zůstaňte sedět, zůstaňte sedět! Vy jste zrovna takovej, jako Stanec a mohlo by se mi ztratit ještě něco.“

A tak jsme se nedověděli, co mu chtěl Rambousek říci. Profesor seznam konečně našel, ale neměl zas pero a musel si ho vypůjčit. A to zas bylo něco pro Rambouska:

„Kde máte to vaše mohutný péro?“ ptal se. **„V muzeu? Já se koukal, jak vás to táhlo k jedné straně.“**

Bylo to totiž pero nevšední velikosti a nezvyklého typu.

„Poslouchejte, můžete být chvíli zticha?“ ptal se ho profesor. Ale Rambousek mu ani tak nevyhověl, protože když v následující chvíli seděl potichu na svém místě s rukama sepnutými na břiše a z palců si udělal mlýnek, kterým spokojeně točil, napomínal ho profesor zase:

„Mám vás, Rambousku zapsat do třídní knihy?“

„No, ale prosím, proč? Vždyť teď nic nedělám,“ ohrazoval se.

„Právě proto. My totiž čteme.“

„Prosím,“ povídal zas za chvíli Rambousek, a pak teprve zdvihl ruku k hlášení.

To se však profesorovi nelíbilo též a napomínal ho:

„Vy jste hrozně nevychovanej. Vy se ještě nehlásíte a již mluvíte.“

K tomu však měl svůj komentář Stanec a poučil profesora, i když tím nechtěl Rambouska urazit:

„Prosím, kráva taky zdvihne ocas a už bučí.“

Problém těchto tří lidí se však již nedal vyřešit, protože kdosi křikl:

„Zvonitsja,“ a profesor, který neměl přesčas placené, rychle opustil třídu.

***** Mluví stříbro, mlčí zlato, ... všude, jen ne při zkoušení *****

„Ty máš, H o u s o, nějaký ponocenský boty,“ pronesl profesor **K u č e r a** když vstupoval do třídy k žákovi, který měl na nohách letecké boty. A tato poznámka byla pro nás dobrým znamením.

Hodiny předmětu tohoto profesora byly veselé humorem profesora a i žáků, kteří mu statečně přitakávali, ale smutné, nepříjemnou nadějí na test, ve kterém se vše sází na jednu kartu. Buď vyhraješ a máš to navždy dobré, anebo prohraješ, a pak ti již nezbývá než si celý rok sypat hlavu popelem. Byli to někteří profesorovi oblíbenci, kteří se tak po levném úspěchu hřáli na výsluní jeho ohledu k nim, a naopak, byli to někteří nešťastníci, kteří i přes veliké učení a starosti upadli v opovržení. A jak **L e b r u š k a, Z a ť k o, Z e l e n k a** a v poslední době i starosta patřili k těm, kterým projevoval své nepříjemné pozornosti, tak patřil **K o š e k** k těm druhým, kteří neměli své postavení zrovna záviděnihodné. A proč, to vlastně byla ta největší záhada.

Srovnáme-li život profesora **K u č e r y a K o š k ů v**, zjistíme, že jsou oba ženati. Víme, že i profesor Kučera může mít některé nepříjemné povinnosti jako hlava rodiny, jistě však ještě nikdy nenapínal manželce linoleum jako ten druhý, a tak se ani nemohl dostatečně vžít do té skutečnosti, jak je nesnadné dělati tuto práci a při tom se ještě učit, kdy proud předbíhá před napětím. Proto též nechápal některé indispozice zkoušeného studenta a dělal si nad tím přísné uzávěry.

Ve škole je vždy pravidlem, že prevít má štěstí, viz. Stanec a Housa, a ten dobrák to zas jen odskáče. A tak můžeme lidově říci, že Košek měl nějaký čas z Macka „Lufty“. Čím více se učil, tím se pro něj stávala situace nepříjemnější. Proto se rozhodl k velkému činu a jednou po takovém neúspěchu, kterému jistě předcházela probdělá noc nad knihami, slavnostně prohlásil:

„Pánové, tak má to cenu? Já se na to vykašlu! Vode dneška se neučím!“

Zda se potom opravdu učil je těžko říci, je však jisté, že se jeho postavení významně zlepšilo, a že ho jednou dokonce profesor Kučera i pochválil, což jistě nemálo přispělo k jeho lepší životní pohodě v rodině. Měl totiž dceru a to vyžadovalo určitých ohledů.

Zde od profesora Kučery trochu odbočím. Bylo to jednou při ruštině minulého roku, kdy nás tomuto jazyku učil ještě profesor **L a s k a j** a tenkrát se udála tato příhoda:

K o š e k se ženil a profesorovi to nijak nešlo do hlavy, protože sám byl starým mládencem a povídal:

„Vidiš, ty taký mlády a ženáty a ja stáry a svobódný.“

Když se potom narodila Koškovi dcera, chtěl zas on říci profesorovi, který se zatím též oženil:

„Vidiš, ty starý a nemáš nič a já mladý a už mám dceru.“ Protože však je Košek dobrým chlapcem, který to dovede lépe říci nám než profesorovi, zůstalo při tom.

Nyní se zas vracím k profesorovi **K u č e r o v i**. Říkal jsem, že měl na výklad svůj styl, protože říkal, že látka je stravitelnější, když se podává s trochou veselosti a šťavnatější, než tak stroze, jak to bývalo zvykem dřívějších profesorů v naškrobených límcích a bohužel ještě i bývá. A nám opravdu hned vše bylo přístupnější.

Vysvětloval nám jednou zařízení manometru a přiblížil nám to tím, že řekl:

„A uvnitř tlakoměru je taková zahnutá trubička, která se tlakem napřimuje, jako ta trumpeta co se fouká na pouti slečinkám do ksiftu,“ a měl hroznou radost, že se smějeme, a že jsme tedy pochopili.

Později potom, když jsme probírali spalovací motory, vysvětloval nám některé pohonné látky, a když se dostal k motoru na generátorový plyn, ptal se:

„Dostal jste se někdo již do styku s takovýmto motorem?“

Kdo však to mohl být jiný než-li **Staneč**, který měl tak všestranně bohatou praxi, což se však potom vysvětlilo a dopadlo to úplně jinak.

„Prosím,“ povídal. **„Já sem jezdil takovým autobusem do práce.“**

„Na generátorový plyn?“ ptal se profesor.

„Ne, já jezdil na tejdenní lístek.“

O takovýchto motorech se nám profesor vůbec nezmiňoval. Vždyť jistě viděl Stancovi až do duše. Viděl v tom však asi náš nezájem ke strojům a zafilosofoval si:

„Jo, hoši, to já jsem míval větší zájem o stroje. Já když jsem byl mladý, tak jsem bydlel při trati na Prahu a když tam tak jel rychlík a já jsem byl venku s děvčetem, tak sem nechal holku holkou a koukal jsem, panečku, za vlakem, dokud mi nezmizel z očí.“

A byl by se jistě hodně rozpovídal, ale kdosi řekl, že již zvonilo a on jen zklamaně řekl:

„Vždyť já už jdu,“ a vytratil se ze třídy směrem ke svému kabinetu.

***** Slouží se mše pro záchranu *****

Bylo zrovna před testem a tedy nálada nikterak znamenitá. Protože však se u nás takovéto situace řešily ponejvíce humorem, navrhl Stanec, že bude sloužit mši, aby to dobře dopadlo.

Oblékl si na sebe Novákův šedivý plášť a Housa mu ministroval. Mše s ohledem na velebný zpěv, který Stanec s úspěchem uplatňoval, se dá těžko popsat. Ve skutečnosti vše následovalo tak, jak to Stanec pamatoval z dětských let, když ještě chodil ministrovat a to co mu scházelo, to si tam dodal. Byly to však ponejvíce věci, které nevyšťáral ze vzpomínek na tyto svaté chvíle, ale na okamžiky, které si uchoval svým dvaadvacetiletým blouděním světem. Do úlohy se vžil tak znamenitě, že když asi uprostřed tohoto obřadu přišel do třídy Fillette, řekl mu s vážností hodnou kněze:

„Ovečky, chod'te do kostela včas!“

Pak četl evangelium sv. Lukáše a říkal:

„A svádí-li tě oko tvé, vylup je! Neboť lépe jest jednookému v království nebeském, než-li byl skrze něho ouhonu na těle i duchu utrpěl.“

Kázání též vypadalo podle toho. Říkal:

„Na moři zuřila bouře a v této bouři pluly dvě lodě. Na jedné byli křesťané a na druhé pohané. A v nejhorším hromobití pravil kněz k věřícím na své lodi: Modleme se za naši záchranu! Tedy se pomodlili a loď se potopila. A pohané se šťastně dostali na břeh.“

Protože nebylo k dispozici víno, které chtěl přijímat, rozhodl se, že bude přijímat alespoň tělo Páně – chleba. Tu si však s Rambouskem nerozuměli, protože když mu Stanec říkal:

„Vašku, dej sem svačinu!“ tento chytil Svačinu, ale Josefa, který seděl vedle něj a hodil mu ho na stupínek. Pak Stanec mohutným hlasem zazpíval:

„Ite missa est,“ a mše se skončila.

***** Části strojů *****

Části stojí, tak důležitý předmět na průmyslové škole, u nás začínaly nevalně. Profesor, který byl do Liberce přidělen, musel asi zanevřít na naši metropoli severu, protože se dlouho po zahájení školního roku nedostavoval. Až jednou po čase, vystoupil před průmyslovou školou

z elektriky malý človiček, ale s velkým kufrem a štítek na něm hlásal prapodivné jméno: **Ing. L a n g e r**. A tu jsme hned věděli, že nastal konec zlatým časům našeho volna.

Postavou nevynikal. Byl malý jako **č e s n e k**, které jméno mu potom již zůstalo, zato však měl v sobě tím více temperamentu a jeho poznámky ke zkoušeným, jako:

„Človče, jste v transu? Prosím vás, probud'te se! No tak tady nestůjíte, človče, tak neš'astně!“ nám od první chvíle nepřidávaly dobrou náladu a ani naděje na test, o kterém stále mluvil jako všichni ostatní, nás nikterak nerozveselila. Podle toho to též tak dopadlo. Zklamanych po tomto testu bylo více než překvapených, ačkoliv ti druzí nebyli překvapeni úspěchem, ale spíše tím, jak to „zbodli.“

Po menších protestech některých žáků proti nespravedlivému klasifikování, které se ani v nejmenším neseškávaly s úspěchem, vyskočil **S u c h a r d a** bledý ve tváři a neoholen a připojil se k nim. Zda se tedy neoholil zrovna proto, že očekával tuto příležitost, kdy uplatní svůj mohutný vous, který mu dával nádech zločinnosti, nebo zda se neoholil z pouhé mužnosti, nemohu říci. Jisté však je, že účinek byl velký. Proto, když tedy vyskočil a víc nahlas než je třeba v normálním rozhovoru s člověkem, který má sluchové orgány dokonale v pořádku, povídal:

„Tak mi, prosím vás řekněte, jak to vůbec klasifikujete,“ a ukázal mu fakta, která mluvila v jeho prospěch, ustoupil profesor tomuto nátlaku natolik, že všem zlepšoval známky o jeden stupeň.

Tu se mu však objevila nebezpečná konkurence v našem spolužáku **D o l e č k o v i**, který je ostatním nezlepšoval pouze o jeden stupeň, ale přepisoval je hned o dva. Musím tedy přiznat, že měl více práce než profesor.

O čtvrtletí jsme se náhle dověděli, že náš profesor odcestoval a již se nevrátil. Z jakých důvodů to bylo, nikdo neví, ale říkalo se cosi, že to má na svědomí **S u c h a r d a** a nikdo mu potom již tuto vinu nesmazal. A my jsme se proto na redaktora, jak jsme říkali Suchardovi, nezlobili. Vždyť o hodinách Části strojů, kterých bylo rozseto v rozvrhu dostatečně, jsme měli volno a to se tak rychle někomu jinému nestalo. Až zas po Novém roce k nám přišel profesor nový.

Nevím, zda Části strojové jsou takovým předmětem, který dovede velmi krutě a nemilosrdně poznamenati ty, kteří je vyučují. Jisté však je, že i náš druhý profesor měl některé neduhy a slabosti. Bylo totiž přesně statisticky zjištěno **Z i m l e m**, že za pět minut si sundal 32x brýle a zase si je nasadil a za tutéž dobu řekl 92x své typické „éééééééé“.

Vycházeli jsme s ním docela dobře. Tázal-li se někdy na něco a ukazoval na žáka, který to zrovna nevěděl, stačilo, když tento dělal, jako že to nevidí a on tedy ukázal na jiného. Toto ukazování trvalo vždy tak dlouho, až konečně přišel na toho, který si to zatím v knize přečetl a vyhověl jeho otázce. Nějaká důvěrná řeč s ním však nebyla možná. Byl totiž jednou tážán **W á g n e r**, co ví o závitě metrickém a palcovém, a když říkal, že metrický je novější a s úspěchem se zavádí a přidal k tomu ještě čistě osobní poznámku a řekl:

„Ale podle mého názoru byl palcový výhodnější,“

odpověděl mu profesor: **„Do vašeho názoru nám nic není. Od toho jsou tady jiní lidé, aby říkali co je lepší a co ne,“** a od této chvíle jsme si smrtelně uvědomili, že se bez reptání musíme podříditi jeho názorům.

Proto jsme i uvěřili, když nám říkal, že na roubu je drážka proto, aby se mohl utáhnouti šroubovákem, což nám bylo neznámé, a šestihranná matka se utahuje „éééééééé“ a když si nemohl vzpomenouti na klíč, napověděl kdosi:

„Utahovákem.“

Bývalo na těchto hodinách vždy hodně veselosti a ti kteří neholdovali zrovna smíchem, zaměstnávali své záliby podle libosti. Četli pod lavicemi knížky, kuřáci si odcházeli klidně o hodinu bez ptaní na záchod zakouřit a profesor, zabrán do svých příruček a dost bez zájmu o co se děje ve třídě, nic nezpozoroval. Hlavně, že bylo ticho. A to tedy bylo, protože většina žáků spokojeně podřimovala. Jen z poslední lavice, kde seděl **Č e r n ý s N o v o d v o r s k ý m** se sem tam ozvalo:

„Tak táhni! Jak to hraješ! To je přece šach! Hrávali ti dva totiž vždy vesele šachy.“

Proto i málokterý žák se pozastavil nad tím, když profesor říkal, že na hřídeli vysoustružíme frézou drážku, což vlastně není možné, a což musí být asi nějaká nová metoda, protože to doposud nikdo ještě nedokázal.

Později profesor, tak zaujat látkou, kterou vykládal, se již vůbec nestaral o to co se děje ve třídě, a vykládal, správněji četl vše co bylo v příručce. A tak jen **K o š k o v a** poznámka dokonale osvětlila jeho poměr k předmětu, který profesor učil, že totiž došel k přesvědčení, že se tam může dozvědět mnohé novinky a že ho to tedy hrozně zajímá. **S u c h a r d a** odcházel jako dříve si zakouřit a všeobecná situace se zvrhla tak, že došly k uplatnění i karty a bylo lhostejné, hrají-li se v poslední lavici či v první.

***** „Kdo má na starosti třídní knihu?“ *****

Profesor **K u č e r a** jak se ukazovalo během času si na nás zvykal tak, že některé samozřejmosti, které se odehrávají při studiu, a které poněkud vybočovaly z normálního běhu zvyklostí, ho dovedly přivésti poněkud z míry. Stala se totiž jednou věc nevídaná.

Jeho příchod do třídy byl obyčejně předvídan rámušem nedočkavých studentů, a když jednou, Bůh ví jak se to stalo, byl ve třídě před jeho příchodem nezvyklý klid a ticho, pootevřely se nesměle dveře a překvapeným žákům se v nich objevila tvář profesora Kučery. Vystrčil do třídy však pouze hlavu a povídal:

„Copak je tady dnes tak ticho? Člověk se sem ostýchá vejít.“

A po těchto slovech, která byla doprovázena rámušem, abychom tedy upravili profesorovi prostředí, po jakém toužil a to nebylo nesnadné, teprve vkročil. Dnešek se zdál být zase dobrým dnem a stále se nám to jen potvrzovalo. Došel na stupínek, uklonil se nám, my jsme si sedli a on zapsal hodinu.

Nyní se potvrdilo to, že jeho přísný poměr k žákovi, kterému kdysi řekl, že má ženskou logiku není ve skutečnosti takový, jak se zdálo. Stanec totiž dnes scházel a jeho nepřítomnost se ihned na profesorovi projevila.

„Tak dnes schází Stanec?“ ptal se, **„To tu bude bez něj smutno, tak hluše,“** a pokračoval:

„Jak to, že zde je zapsán dvakrát? To se někomu po něm musí stýskat.“

Patrně však se mu po něm stýskalo nejvíce samotnému a nechtěl nám to přiznat, protože když se Stanec na svém místě neobjevil ani po týdnu, ptal se zas profesor:

„Copak je s tím Stancem, že ještě schází?“

A když mu bylo odpověděno, že kdesi v Tatrách si prodloužil pololetní prázdniny, byl profesor nad míru překvapen a řekl:

„A to se podívejme! Buržuj. A jakpak se tam dostal?“

„On je tam z nějaké akce,“ odpověděl mu Večerník.

„No, proto,“ pokračoval již poněkud uklidněný profesor.

„Já že bych to dělat nemohl a sem taky nákej buržuj.“ Což se zdálo pravděpodobným, protože jeho tělesná schránka opravdu vykazovala známky blahobytu, bohužel někdy zdání klame a my věděli, že to je jen dobrá zaživačinnost, která ho udržuje v této kondici. A tak kdyby někdo vsázel na jeho zhubnutí, určitě by prohrál, protože když jednou říkal, že **„až on zhubne, což si srdečně nepřeje“**, věděli jsme vše o tomto jeho pevném přesvědčení.

Hodina pak ubíhala při dobré pohodě obou stran a jen chudák **S v a č i n a**, který to tak vůbec nemyslel, ho přivedl trochu z míry. Profesor se ho totiž tázal na nějaký technický problém a on nevěděl. Dnes předcházející dobrá nálada v něm nevyvolala tak prudkou reakci, aby se rozčilil, spíše jen soucit. A tak se rozhovořil Svačinovi do duše. Povídal:

„Já už sem vám to jednou, Svačino, říkal. Jde to s vámi dolů. Musíte se hochu sebrat.“

A protože měl náš profesor se ženami asi špatné zkušenosti, opakoval již kdysi řečený výrok:

„Máte holku?“ a když se mu zahleděl do očí, pokračoval:

„Máte zorničky roztaženy na půl metru, to se děvčatům líbí. Vzpomínám si, že tohle dělávaly řecké dámy tak, že si do očí kapaly atropin. Taky krávy mají takový voči,“ zakončil profesor rozhovor a nedalo se to ani očekávat jinak. Vždyť říkal jsem již jednou, že jeho výklad byl vždycky názorný a přístupný všem.

*Hodina pak již uběhla rychle a profesor v dobré náladě ani nepostřehl, že zvonilo. A tu připadala starostovi jedna z nevděčných funkcí, kdy má upozornit, že hodina končí. Profesorům to bývá nepříjemné a vykládají si to všelijak. A tak, ani když starosta zvolil novou metodu, podle návodu „**Jak jednat s lidmi**“, neseťkal se s porozuměním ani při tomto systému, protože když řekl:*

*„**My vás, pane profesore, nechceme zdržovat,**“ odpověděl profesor:*

*„**Víte, starosto, ono se též říká, nechod'te ještě, ale já vám rozumím,**“ a smál se.*

Potom mu již nezbyvalo než říci:

*„**Dejte, Svačino, třídní knihu, kam patří,**“ podívat se naposledy na Vaška, a odejít.*

***** Nálada jak na barometru: P R O M Ě N L I V O *****

*Stala se věc nevidaná. Ruštinář přišel rozzloben a my jsme vůbec nevěděli proč. Mrzelo nás to však tím více, protože profesor zkoušel a my jsme tedy trpěli nevině. Trpěli jsme totiž proto, protože žádná profesorova otázka se neseťkala s takovým úspěchem odpovědi, aby uspokojila jeho zvědavost, a aby v ní byla taková úroveň, která by ho dovedla obměkčit natolik, aby konečně vyřkl to kouzelné slovo „**d o b ř e**“. Chválu jsme sice nečekali, ale nedočkali jsme se ani okamžiku, který by dovedl vyvolat v profesorovi pocit spokojenosti mezi námi, jak se tomu stávalo v některých jiných hodinách. Žáci se překonávali v pozornostech, říkali mu vtípy jako té princezně, kterou nemohl nikdo rozesmát. Leč vše bylo marné a on se zdál býti neoblomným. Mračil se a mračil a podle toho to též vypadalo.*

***R a m b o u s e k**, s kterým při ruštině vždy šili všichni čerti, najednou vstal a šel smazat tabuli. Ale jak se dnes dalo očekávat, padlo toto jeho počínání nemile do oka profesorovi, který mu řekl: „**Koukejte, Rambousku, nepoflakujte se tady!**“*

Bylo to zrovna po pololetí a po klasifikaci a tak kdosi vysvětlil toto Rambouskovo počínání:

*„**VON má nový kalhoty. To dostal za vysvědčení.**“*

*A Rambousek, který ve svých moderních „**trubičkách**“ nám připadal nezvyklý, dodal:*

*„**To sou speciál Chikágo. Ty, prosím, byly žehleny naposledy v 39 roce a ještě mají puky.**“*

Po takovémto vtípu, jak se ani nedalo jinak očekávat, býval ve třídě vždy rámus, a tak profesor, který vykládal již nějakou látku se rozzlobil:

*„**Jestli to někoho nezajímá, tak může jít klidně ven!**“*

*„**To bych tady musel zůstat sám,**“ podotknul Rambousek a Housa vysvětlil trochu blíže*

*proč: „**Von totiž nemá co kouřit. Tak co by dělal venku?**“*

*Protože se tomu i jinak klidný **Ž e m l a** rozchechtal na celé kolo, obrátil se na něj profesor:*

*„**Pojd'te k tabuli, když je vám to tolik k smíchu!**“*

*Žemla tedy vstal a šel jako na popravu. A protože si v lavici čistil nehty, poručil mu profesor: „**Zavřete ten nůž!**“ vykládal si ten nůž v ruce všelijak.*

*„**Řekněte mi,**“ tázal se ho, „**kolik je hodin?**“*

*„**Čtvrt na tři.**“*

*„**To vím taky, vy chytřej,**“ zlobil se profesor. „**Já to chci slyšet rusky.**“*

*„**Tomu já nerozumím,**“ odpovídal tázaný.*

*„**A proč jste mi tehdy říkali, že tomu rozumíte, když jsem se vás ptal?**“*

*„**To se přece říká vždycky,**“ řekl Žemla docela dobrácky.*

*Když pak byl ještě tázan, aby napsal kolikátého je a on to nevěděl ani česky, zhrozil se profesor: „**Páni, to je inteligent! Von ani neví, kolikátého je.**“*

*Po tomto „**úspěchu**“ volal ještě **V e č e r n í k a**, a když viděl, v jakém neporušeném stavu má časopis, ze kterého jsme četli, zhrozil se podruhé: „**Jéžíšmarjá, von má ještě nerozřezaný sešit!**“ Bylo to jistě velké překvapení, protože jsme se z tohoto sešitu již půl roku učili. Když pak na*

něm ještě chtěl slovníček, a on ho kupodivu měl, zdálo se mu to nějak divné, že ho vůbec má a chtěl na Stancovi, aby ukázal svůj. Myslel totiž, že to je Stancův. Jenže Stancův měl již Žemla, a když měl Žemla ukázat svůj, půjčil mu ho zase Fillette. Tak bylo opravdu těžké uhodnout, kdo ho vůbec má a profesor tedy těchto pokusů zanechal.

Vyvolal ještě **S v a č i n u** a řekl mu: „**Pojďte k tabuli a vemte si něco s sebou!**“

„**Jako ke čtení?**“ zeptal se tento dobrácky.

„**No, snad jste si nemyslel, že něco k jídlu,**“ rozzlobil se již doopravdy.

***** Ztracený syn se vrátil *****

S t a n e c se konečně vrátil z Tater. Než však se začnu o všech jeho příhodách a vůbec o všem, co se kolem něho sběhlo, rozepisovat, chtěl bych upozornit, že mu nechci věnovat tuto kapitolu pro přednosti, kterých u něho bylo poskrovnu, spíše však o něm píše proto, protože on byl bohatým zdrojem možností, o kterých se dalo psát tak, aby to jen dobře zapadlo do celkového rámce tohoto vyprávění.

První kdo byl překvapen Stancovým příchodem, byl sám pan třídní, a proto ho též ve své funkci třídního náležitě přivítal, řka:

„**Tak vy, Stanče, máte již kontingent zameškaných hodin vyčerpán alespoň na tři roky.**“

Kdo slyšel kdy pronášet na svoji adresu tento jeho výrok, vždy věděl dobře, že není možné jinak, než se podle toho zařídit, protože dobře pochopil, že to tento náš milý profesor myslí smrtelně vážně. Vždyť dobré zkušenosti z minulých dob dají jen za pravdu této metodě našeho třídního, který tak odvrátil již mnoho žáků od šikmé plochy studování za školou a navrátil je tak školním lavicím. Každý kdo se Stancem přišel do styku, se vyptával na ten úraz, o kterém psal třídnímu na omluvu z Tater. Psal totiž, že svůj výlet v tato místa zakončil neslavně a nyní již jen čeká, až bude zas moci trochu pořádně chodit. I sám profesor si chtěl ještě jednou ověřit jeho poranění a vznikl z toho zajímavý rozhovor.

„**To jste měl natržené šlachy, že jste nemohl chodit?**“ ptal se ho.

„**Ano. Měl jsem je v koleně natržené,**“ odpověděl.

„**Výron jste neměl?**“ zas se tázal profesor.

„**Ano, taky jsem měl výron,**“ odpovídal ochotně tázaný.

„**A co se vám ještě stalo?**“ nebylo konec otázkám.

„**Spadl jsem též na hlavu.**“

„**No,**“ odpověděl profesor, „**v tomhle případě bych o vás starosti neměl. To vám tak nemohlo ublížit.**“ Tím se celý rozhovor skončil a bylo to jistě velké štěstí, protože by ti dva přišli ještě na bůhví jaké nemoci a Stanec by přisvědčoval, až by se byl napálil.

Druhý profesor, který se s ním setkal, nebyl nikdo jiný, než profesor **K u č e r a**. Všiml si ho však, až když zapsal hodinu do třídní knihy.

„**Á, pan Stanec je tady,**“ řekl překvapeně a uklonil se mu.

„**Pěkně ses tam vopálil.**“

„**Já sem se vůbec vopálil,**“ odpověděl Stanec.

„**Jak to?**“ nechápal stále ještě profesor.

„**No, žil jsem si na vysoký noze,**“ vysvětloval Stanec „**a když mi předložili účet, tak sem tam musel nechat lyže, boty a ještě hodinky.**“

Profesor kýval smutně hlavou a když se uklidnil, byl zklamán dnešní lehkomyšlnou mládeží, pokračoval:

„**A copak, že sis tak prodloužil dovolenou, když jsi na to neměl?**“

„**Já sem, prosím, spadnul z terasy.**“ Protože však znal Stance dokonale, ptal se:

„**Spadnuls z terasy? A to někde v hospodě?**“

„**Ale né,**“ nesouhlasil Stanec. „**Ze sněhový a pochroumal jsem se.**“

Jaká však ta terasa opravdu byla, nevíme, ale spíše bychom se přiklonili k jemnocitu profesora, který asi řekl tu pravdivější možnost. Aby však ukázal, že zrovna není Stancovým příchodem nadšen tak, jak se zdálo, řekl: „**Víš, jediný co nám tady scházelo, bylo to, že nám neměl kdo nosit třídnici ze sborovny. Jinak sis tam mohl klidně zůstat.**“

Pak se probíraly ještě všelijaké problémy a přišlo se i na otázku našeho tabla.

„**A kam nakonec roku to tablo dáte?**“ tázal se profesor.

„**No, nejlepší do muzea,**“ odpověděl pohotově Stanec. A profesor Kučera asi nebyl v tomto okamžiku zvědav na jeho vtipný návrh, odpověděl mu rozmrzele:

„**Ty, Stanče, mluv, až dýnko sklapne.**“

Byla to odpověď stručná, ale ten komu patřila a my ostatní též jsme si ji všichni dovedli vyložit. Pak nám ještě vysvětloval, jak jednou měli v jednom ročníku těžkosti s jeho fotografií. Nalepili ho totiž na tablo na nějakou stříbrnou fólii, a protože na tom fotografe nedržela, stalo se prý kolikrát, že ho našli pod tablem odlepeného. A tak se před výlohou, kde se tablo nacházelo často ozývalo, jak průmyslováci vykřikovali:

„**Klucí, Macek zas vyskočil!**“ a pokračoval: „**Tak mě tam pak přilepili asi ještě třikrát, a když to stále nedrželo, tak mě tam přiflákli řebíkama.**“

Stancovi se takovéto rozhovory velice líbily, a vždy si při nich dělal v lavici to největší pohodlí. Protože se to dnes již úplně vymykalo z předepsaného chování žáka ve škole, napomínal ho profesor: „**Koukej, Stanče, sedni si pořádně! Vůbec se nechováš slušně. Váliš se tady v té lavici, pořád se vohlížíš do zadu, a když vykládám, tak se pošklebuješ a to mě ruší a vůbec každého to ruší.**“

Se Stancem jsme potom ještě kolikrát užili hodně veselosti a nejvíce snad tehdy, když nesl svého kolegu **Zimla** bosého na zádech od školy až k radnici. Stanec po svém výletu do Tater byl dosti ve značné finanční tísní, a tak dělal za peníze různé výdělečné úkony. Nabídl se, že utře zaprášený stůl, ale protože mu to moc nevyneslo, prohlásil, že za dvě stovky odnese Zimla až k radnici. A tak se i stalo. Mezi sebou jsme vybrali požadovanou částku a on pak v pravé poledne uháněl s vyzutým Zimlem na zádech k radnici, jako tehdy Šemík s Horymírem k Neumětelum. Před radnicí pak ještě pronesl k jedné paní, která je pozorovala:

„**Paní, připlat'te si stovku a já vám ho vodnesu až na Soukeňák.**“

Jenže tato paní asi neměla pro jeho výdělečné schopnosti dostatečné porozumění a nějak tuze rychle se vzdálila z tohoto místa.

Zimlovy tedy nezbyvalo, než za velkého přihlížení zástupu lidí se about. Stanec si učesal vlasy, upravil kravatu, a pak s hřejivým pocitem vydělaných dvou stovek se odebrali k internátu. Ve škole se pak profesori ještě dosti dlouho bavili na jejich účet a Stanec se jednou dokonce nabídl našemu profesorovi ruštiny, že jestli chce a když mu dobře zaplatí, že ho bude nosit na zádech po městě též a kamkoliv bude chtít. Jenže náš profesor měl jiné starosti s penězi, než aby jen z jakéhokoliv důvodu mohl této nabídce vyhovět.

***** Stačí vzít za správný konec *****

Jak vysvítá z předcházejícího vyprávění, nebylo těžké odvésti pozornost profesora **Kučery** od vyučování, protože to byl člověk, který měl zájem o vše. Brnklo-li se tedy na správnou strunu, pak jsme měli celou hodinu zajištěnu.

Dnes jako obvykle to byl **Stanec**, který zahájil rozhovor. Již dlouhou dobu se totiž rozebíral problém, jak odstranit z liberecké radnice bronzovou sochu německého rytíře, který hlásal z věže v dřívějších dobách symbol německví v tomto kraji. Socha se měla sundat z věže neporušena, protože měla být uschována v muzeu a měla být odstraněna bez použití lešení, protože výdaje s jeho postavením byly pro město neúnosné.

A tu přišel Stanec na nápad, že „Bismarka“, jak říkal této soše, sundá a to ještě za pouhých třicet tisíc, zatím co se jiní nabízeli za částku poněkud větší a sice za 100 tisíc. Viděl v tom tedy též dobrý důvod rozptýliti našeho profesora, po případě, že by mu snad mohl i profesor poradit. Ten však když slyšel Stancův odvážný nápad, se rozesmál:

„Víš, Stanče, to bude hra na malík u levé fusekle tvoji geniality.“ A protože o něj měl oprávněné obavy, pokračoval:

„A kdo nám potom bude nosit třídní knihu?“

Tato narážka Stancovi neskryvaně předpovídala pouze jednu cestu a sice tu na věž, protože dolů by se asi vrátil dříve, než by měl v úmyslu a to ještě bez Bismarka. Stanec však nedbal uštěpačných poznámek a jen tak, jako když to neslyšel, poznamenal:

„Prosím, to bude krajně zajímavěj případ.“

„O tom tedy nepochybuji,“ smál se profesor, jeho romantice.

Protože však byl opatrný a Stancovi nedal ze své řeči žádný podnět k úspěšnému řešení této otázky, debata skončila.

Probírali jsme pak vodní turbíny a když se Stanec, jen tak soukromě, jak to mívával ve zvyku, ptal, jestli má na turbínu vliv stoupenutí hladiny voda, odpověděl mu profesor bodře:

„Jo, přítelíčku, to je pořádněj rozdíl, když má turbína plný proud, nebo když tam jen tak někdo čurá. To je právě nevýhoda suchých časů. Přesto však mají turbíny mnohé nevýhody, protože takovej parní stroj je velkej šňapanec na prachy.“

To již Stanec uklidnilo a nepokračoval dále v započatém rozhovoru, což bývalo neobvyklé.

Pak nám profesor vykládal o bedřichovské přehradě a jak by to byl pěkný výlet prohlédnout si ji, vopíct si tam buřty „koňský“ ozvalo se ze třídy, a pak jít s lampionama domů. A již jsme byli zase v tom. Když jsme mu totiž řekli, že pojedeme do Krkonoš na lesní brigádu, byl překvapen a povídal: **„Vy přec máte jít na brigádu do Chrastavy a tak myslím, že vám ty Krkonoše nepovolí. To byste hodně zameškali. Týden do Chrastavy a týden do Krkonoš.“** Toto jeho překvapení však nebylo ještě celé a navíc byl překvapen **D o l e č k o v o u** poznámkou, který řekl:

„Jé, prosím, to my chceme do Krkonoš na 14 dní a ne jen na týden...“

„a jé, a jé“ hrozil se profesor. **„To si tedy již vůbec nedělejte naději.“**

Ale Stanec ho uklidňoval: **„Tam bychom se přec všichni zrekreovali a i pan třídní by se uklidnil.“**

„No vo tom nepochybuju,“ pokračoval profesor a ptal se:

„Proč vy vlastně myslíte, že se chodí na brigády? Aby se pracovalo ve vedlejší čas, a né, aby jako vy jste zameškávali vyučování.“

„To my bychom se večír vždýcky učili,“ chtěl ho přesvědčit Stanec, ale bylo to bez úspěchu.

„To jo, to jo, tobě to tak, Stanče, zrovna věřím, že by ses učil.“

Pak následovaly velké úvahy profesora, ve kterých nám opět vysvětloval pojmy duševní a tělesná práce a o vševedoucnosti některých lidí k čemuž poznamenal:

„Jen omezenec si myslí, že ví vše, a že od člověka níže postaveného se nemůže nic naučit,“ což se nám tak často v jiných případech potvrzovalo a s čím jsme souhlasili.

„A já věřím,“ pokračoval, **„já věřím, že se od vás naučím více, než vy ode mne,“** což si asi Stanec vykládal podle svého a byl hrdý na své znalosti, které tak často dával k dobru. Vykládal-li si to tak nějak též profesor je těžké hádat, ale spíše tomu tak nebylo. Pak jsme již z vyučované látky neprobrali nic. Profesorova řeč trvala přes půl hodiny a ještě nám říkal jak kolikrát, když večer přemýšlí nad nějakým problémem, nemůže pak spát a je mu prý, jako by celý den lyžoval. K tomu však měl svoji pádnou odpověď z vlastní zkušenosti **R a m b o u s e k**, řekl:

„Jenže po manuální práci naopak spí člověk dobře. Kdybyste tak jednou štípal pařezy, to byste se vyspal znamenitě.“

Profesor chtěl slyšeti ještě jiné názory a ptal se:

„Chce k tomu ještě někdo něco podotknout?“

Protože však již bylo dávno po zvonění, vstal starosta a řekl:

„Prosím, já. Že totiž již dávno zvonilo.“

„No proti tomu se nedá nic dělat,“ řekl profesor. „To patří k vaší starostenské funkci,“ načež si sebral svoje fídlátka a odešel ze třídy, když ani nemohl vyslechnouti naše názory, kterých by na začátku hodiny bylo plno. Nyní však bylo poledne, a tak zájem o tuto debatu opadával tak rychle, jak se každému na hodinkách blížila velká ručička k dvanáctce. A to bylo důležitější.

***** Trpělivost – matka moudrosti *****

*Profesor **H a l a d a** byl jistě našim nejtrpělivějším vyučujícím, avšak druhá půlka starého přísloví, že tato trpělivost je matkou moudrosti se neplnila moc ani nám a bohužel ani ne jemu. Vždyť my jsme nebyli nakonec o nic moudřejší než na začátku, protože věci, které jsme se dovídali po půlleté přestávce, ve vyučování Části strojů nebyly tak složitými, aby zasluhovaly tolik péče, kolik jim věnoval náš profesor. Vracel se totiž každou hodinu zpět k tomu, co nám již říkal minule, a proto jsme nikdy o mnoho nepostoupili. A tak jsme si připadali jako ten nešťastník v rovnici, který šel vždy dva metry dopředu a jeden zpět, a kde se má vypočítat, kam se vůbec dostal. Dostal-li se však jen tak daleko jako my, tak toho jistě moc neušel. Na neštěstí nám Části strojů, jak jsem již říkal, začaly o něco později, a protože to bylo nedlouho před rozdáváním pololetního vysvědčení a nebyli jsme všichni vyzkoušeni, museli jsme si na vysvědčení počkat. Profesorovi se k naší radosti do tohoto zkoušení nikterak nechtělo a trvalo dosti dlouho, než se k tomu konečně odhodlal a prohlásil:*

„Tak vy taky budete chtít vysvědčení, že? A to budu muset brzo začít zkoušet.“

Stanec, který vždy hloubal o aktuálních věcech, si asi pokládal za povinnost seznámit profesora též se všemi komplikacemi, které u toho byly a řekl:

„My teď musíme nejdřív odevzdat 1 kg papíru a až pak nám dají vysvědčení, až splníme tento kontingent. Tak si dejte pozor, ať se vám tam na stole neztratí nějaká kniha.“

*Míval jich totiž tento profesor vždy kolem sebe dost, protože z nich čerpal vědomosti, kterými nás pak častoval. Leč, kolik žáků ve třídě, tolik bylo i názorů a každý jiný, jak se dalo zjistit z výpovědi **D o l e č k a**:*

„Prosím,“ říkal, „to nám dejte samý jedničky a je to.“

Jenže profesor na to měl poněkud jiný názor, a zdaleka ne tak přátelský, mu odpověděl:

„To víte, Dolečku, že vám ji dám hned, až vás to bude mrzet.“

*I **R a m b o u s e k** zasáhl do těchto úvah a uvažoval zas ze svého sportovního hlediska, protože říkal, že nyní když se hraje ve Švédsku mistrovství světa v hockey, se nemůže na učení soustředit, a tak že není možné, aby zkoušel.*

„Já musím poslouchat rádio,“ říkal „a kdepak bych potom mohl myslet na nýtování.“

„A co kdyby jste to rádio neměl?“ ptal se ho profesor.

„No, to bych tam možná jel,“ odpověděl mu tázaný tak klidně, jako by to bylo snad jen do Václavic.

„To jo, to jo,“ nebyl spokojen profesor. „Zítra zas jdete na školní představení do biografu, tak co se vůbec v té škole naučíte?“

„To, prosím, musí být. To je duševní potrava,“ vysvětloval dále ještě Rambousek, který nechtěl tak rychle ustoupit.

„ale prosím vás,“ nechtěl se dát ani profesor. „Dřív lidé žili bez toho všeho, bydleli v dřách a možná, že byli št’astnější.“

*„To určitě,“ připojil se **F i l l e t t e**: „Kór když jim nemohlo zhasnout světlo, jako nám večera.“*

A aby nám profesor ukázal, že bylo možné žít bez těchto všech vymožeností civilizace, vysvětlil nám to i s důkazem, na který nepomyslel, že jsme viděli člověka, který bez toho všeho opravdu žil.

„Já když jsem byl mlád,“ říkal „jsem neposlouchal ani rádio a ani do biografu jsem nechodil.“

„...**taky je to na vás vidět**,“ ozvalo se mu ze třídy a nemohu říci, zda to přeslechl, či zda to pochopil, protože nějak rychle obrátil hovor a začal o nějaké pohádce.

„**S váma to je jako v tý pohádce o tom chudákovi. Neznáte ji?**“

Jak se dalo očekávat, ozvala se mu záporná odpověď celé třídy, což však určitě nebyla známka toho, že by tu pohádku kdo znal.

„**Ne. Neznáme. Prosím, řekněte nám ji, prosím**,“ žebroňil jeden přes druhého.

Bylo napjaté ticho. Profesor, jako když se připravuje, jak nám ji poví, odkašlal si a začal:

„**Tak tedy ... ehm... svár těž může být ...**“ obrátil hovor a žáci když viděli, jak je doběhl, spustili hrozný rámus:

„**My chceme pohádku, my chceme pohádku!**“

Dobrák profesor se ani moc nezlobil, protože jistě nevystihl pravý účel této prosby a jen řekl:

„**Ale jděte, přece vám nebudu ještě říkat pohádky.**“

S tímto jeho výrokem však bylo možné pozorovat ve třídě celkovou nespokojenost, protože když dále vysvětloval látku o svařování a říkal:

„**Jakost svaru určíme podle toho, jak umí svářeč svářet**,“

„**K A F E**,“ ozvalo se mu ze třídy. A takovéto ironické poznámky nebyly nikdy známkou dobré pohody žáků s profesory.

I na zkoušení se ještě dostalo a bylo zajímavé tím, že dříve než řekl celou otázku, věděli jsme již odpověď.

Ptal se: „**Do kolika...?**“ a **Ž a ť k o** již **S u c h a r d o v i**, který byl první obětí zkoušení napověděl: „... **do deseti**.“ A pak teprve jsme slyšeli celou otázku, jak se ptal, do kolika mm se nýtuje za studena.

Měl též říci rozdělení nýtů a když ani to neuměl, řekl mu profesor:

„**Prosím vás, to je tak jednoduché a vy jste nám to neřekl**,“

odpověděl mu Sucharda: „**No, já proto neříkal nic, protože jsem to považoval za jednoduché.**“

R a m b o u s e k měl však bezesporu na jeho hodinách prim. Ti dva měli mezi sebou mnohé boje, ale nakonec to vždy dobře dopadlo a my jsme měli o trochu veselosti více.

Jednou po svém příchodu se ptal Rambouska **ing. H a l a d a**, co jsme probírali poslední hodinu, a zas se to tak zamotalo, když mu Rambousek odpovídal:

„**Poslední hodinu jsme mluvili o čepech, o mazání, o ložiskách a ještě myslím, vo něčem...**“

„**Tak teda o ložiskách jsme vůbec nemluvili**,“ skočil mu do řeči profesor.

„**Je vidět, že vůbec nedáváte pozor. A jak to, že nesedíte na svém místě? Že sedíte místo Housy?**“

„**Já mám, prosím, ulomenou nohu ... myslím u židle.**“

„**A když přijde Housa?**“ ptal se profesor a myslel, kam si ten sedne? Rambousek si to však vyložil jinak a odpověděl: „**Pod ním to nepraskne. Ten je lehkej.**“

„**Tak dost, dost**,“ napomínal ho profesor. „**Řekněte nám raději něco o mazání!**“

V tom se však ozval hlas třídy: „**No, jen se pochlub, jak si byl včera namazanej.**“ A Rambousek se rozpovídal, ale ne o tom na co byl tázán, ale jak byl včera u odvodu a profesora to zaujalo tak, že se dokonce optal: „**A odvedli vás?**“

„**Odvedli**,“ odpověděl za něj někdo jiný. „**Ale domů z hospody, protože sám jít nemohl.**“

Mluvílo se o všeličem a profesor poznamenal, že je zajímavé, jak se dělá nejvíce to, co je zakázáno. A to byla zas příležitost pro Rambouska, který řekl:

„**To je teda fakt, že se dělá nejvíce to, co je zakázaný. A možná kdyby zakázali školu, snad by tam chodili studenti radši.**“

„**Poslouchejte, Rambousku, nechte toho**,“ zlobil se profesor a zdálo se, že toho již má dost.

„**Vy pořád jenom mluvíte a nemáte stále nic nakreslený.**“

„Když to je těžký,“ hájil se zas Rambousek. „Já vždycky něco nakreslím, vy mně to zkorigujete, že to musím vymazat a nemám zas nic. Ale je to aspoň úspora papíru, protože kreslím stále na jednu čtvrtku.“

Jistě by toho byl řekl ještě hodně, ale profesor, který si moc neuměl s učením poradit a nevěděl, co má dříve dělat, mu skočil do řeči:

„Tak nevím, jestli mám vykládat, nebo rýsovat, když jsme tak pozadu. To víte, že do vás vidím, že je pro vás lepší, když vykládám, protože nemusíte rýsovat.“

„No, to teda já nemůžu rýsovat při vašem výkladu,“ zas mluvil ten, který vlastně ještě nepřestal. „Protože když to vod vás slyším tak bezvadně podaný, tak se to ani nemusím doma učit.“

Ironie, která v tom byla, utekla profesorovi a zdálo se, že mu tato Rambouskova úvaha i zalichotila. Brzy na to však zapomněl, protože v následující chvíli se na svého oblíbence, který tam něco vykládal Housovi, rozkřikl:

„Poslouchejte, Rambousku, už toho mám dost. Jestli chcete mluvit, tak pojd'te vykládat na stupínek a já si půjdu sednout na vaše místo!“

„Prosím,“ řekl klidně Rambousek, kterého to nikterak nepřivedlo z míry. Spíše to přivedlo z míry profesora, protože se ani nezdráhal, když si Rambousek stoupl na stupínek a s knihou v ruce se rozpovídal. Vykládal hezkou chvíli, a když se profesorovi pozdávalo, že by mohl být opravdu zbytečným, Rambouska od tabule prostě vyhodil.

Brzy jsme je však zase slyšeli v přátelském rozhovoru. Profesor říkal: „Vono v těch normáliích je hodně věcí co se již nepoužívá, protože to však jsou osvědčené způsoby, musíme se jim učit.“

A zde se připojil Rambousek: „To by se tedy, prosím, mělo ňák zkorigovat.“

„To je jako dějepis. Nebo jako s těma domama v Praze,“ položil i *F i l l e t t e* polínko do ohně.

„Tam je hodně starejch baráků, který překážejí komunikaci. A oni nevědí jestli to mají zbourat, nebo chránit jako památku. No, co byste tomu říkal vy?“

„Já bych tomu neříkal nic,“ smál se lišácky profesor, „protože vím, že mne chcete zas odvést od učení.“ A měl hroznou radost, jak nás prokoukl.

***** Koňský buřty a večírek na rozloučenou *****

Pomalou se nám blížily velikonoce a ve znamení těchto svátků probíhalo i celé vyučování. Příchod velikonoc totiž oznamoval i blížící se konferenci, a tak nás „palba zkoušení“, jak jsme říkali, očekávala do konce roku již jenom dvakrát.

Psaly se jako vždy písemky a ti nešťastníci, kteří nebyli ve škole, nešťastní proto, že se při testu dalo spíše něco opsat, ti pak byli voláni k tabuli. Bylo jich dost a u některých se toto zkoušení ukázalo zas jen štěstím.

Hlavní úlohu v tomto známkovacím tažení hrál s úspěchem *V e č e r n í k*. Profesor *K u č e r a* byl jistě labužníkem na uzenářské výrobky, protože tuto stránku uplatňoval nejvíce při každém setkání s *Večerníkem*. Věděl, že tento žák má hodně co dělat s koňskými produkty, samozřejmě masovými, a tak si ho stále dobíral. Nejvíce se to dotvrdilo, když viděl *Večerníkovu* karikaturu na absolventském tablu, jak stojí za pultem a nad hlavou má honosný nápis „Koňský burti“. Proto když ho vyvolal, aby ho mohl vyzkoušet, navrhl mu po kratičké přestávce, když se na něj nejdříve upřímně zahleděl:

„Ty bys měl, *Večerníku*, na konci roku sehnat koně a udělat z něj koňský buřty. Udělat pořádněj voheň a já bych si dal taky. A to ti řeknu, že bych si dal pořádně.“

Spokojeně se rozhlédl po třídě a snad v duchu již cítil líbeznou vůni koniny, protože se zeptal: „Tak co, chlapi, uděláme to?“

„Uděláme, uděláme,“ křičeli žáci a radovali se z dobré nálady a ještě lepšího nápadu profesora. Vždyť tento profesor nebyl profesorem v naškrobeném límečku dřívějších let svých

předchůdců, ale dobře se nám dovedl přizpůsobit, a tak by se na takovém večírku na rozloučenou dala užít mnohá legrace.

„**To ale již musíme šetřit lístky,**“ pokračoval Večerník výrokem, kterým velmi udivil profesora.

„**Jo, to je na lístky?**“ ptal se. „**Tak to né, tak to né,**“ bral rychle zpět svůj návrh.

„**To by, člověče, nebyla s manželkou žádná řeč.**“

„**Já bych vám nechal volně,**“ uklidňoval ho zas Večerník.

„**No jo, ale co voní,**“ ukazoval profesor na nás. „**Co by jedli voní?**“

„**My bysme si dali ryby,**“ přišel někdo s nepříjemným návrhem jen proto, aby z tohoto podniku nesešlo. Profesor, jak se zdálo byl tímto nápadem poněkud uklidněn, protože nám zas začal dělat chutě.

„**To by bylo něco. Pak si dát navrch pivo.**“

„**To by přivez N o v o d v o r s k ý, to je hostinský,**“ kombinovaly se možnosti, aby to nebylo příliš drahé, a aby to nezatěžovalo naše prázdné kapsy. Návrh zas dostupoval dřívějšího vrcholu.

„**Tak se podívejme,**“ lebedil si profesor. „**I hostinského už máme. A ty máš na to ksift,**“ pronesl ještě na adresu Novodvorského, který se smál jako m ě s í č e k.

„**Kolik byste jich spořádal?**“ ptal se Večerník. „**No,**“ roztáhl profesor prsty a díval se na ně.

„**Když budou takhle velký, tak 8. Při pěti bych byl ještě při chuti. Na to trochu piva, to byste se nevopili, akorát tak počůrali a to by vám neublížilo. Ale kdyby to mělo být na lístky, tak u mě je to těžký. Taky E2 půjde na rozloučení, a to já bych se musel nejdřív rozloučit s manželkou.**“

A protože se bál, abychom si o něm nemysleli něco nesprávného, dodal:

„**Vono je vždycky lepší se na všechno pořádně zeptat. Říká se „líná huba, holý neštěstí,**“ anebo se taky říká „**kdo se nestydí za hubu, tak buď to dostane do ní, nebo na ni, jako jednou tadyhle Stanec,**“ a smál se na něj.

Tím se ukončil celý rozhovor, protože zazvonilo. Jak se však později ukázalo, nebyl to konec, protože příští hodinu jsme měli elektriku, zas s profesorem Kučerou a zas s Večerníkem, který z ní byl zkoušen.

Dobrá nálada v profesorovi zřejmě zůstala, protože když dal Večerníkovi otázku, řekl mu:

„**Tak nám o tom něco zacvrlikej.**“ Večerník cvrlikal jak se dalo, ale bylo to nevalné. Na toto téma se nedovedl bavit tak dobře jako o buřtech. Ze třídy mu napovídali a jak tak profesor chodil po třídě a šel zrovna od stupínku, chtěli mu **K u l i š a n** se **S v a č i n o u**, kteří seděli v první lavici poradit. Profesor se však náhle otočil a viděl je. To nemíval rád. Nejdříve se na ně zahleděl, čekali jsme bouřku, ale pak si asi myslel, co by moc mluvil a jen tak poznamenal:

„**Vy, kluci! Vám oběma to zrovna nepřetýká, abyste mohli svrndat ještě druhému.**“

„**Kdybych to tak řekl já, že jo?**“ opáčil Stanec. Ale profesor s ním nesouhlasil:

„**To jo, to jo. Ty máš vždycky rozumu, ale nikdy to není o tom, na co se tě ptám.**“

„**Tak si sedni!**“ řekl Večerníkovi, a protože si nebyl jist, jakou známku mu má dát, ptal se ostatních. Spolužáci mu navrhovali dvojku, ale jak se zdálo, bylo to slabé.

„**Jen mu ji dejte,**“ řekl Doleček. „**Von má před svatbou, tak at' má radost alespoň z něčeho.**“

Tato zpráva na profesora zapůsobila jako rána do vazů. Profesor po ní zůstal omráčen více, než kdyby mu snad byl Večerník vyvalil na stůl aspoň 5 kg koňské sekané.

„**A jejej, jejej,**“ křičel jako v bolestech.

„**To to musí být?**“ ptal se.

A po záporné odpovědi nového ženicha v naší třídě, zadíval se na něj a po krátké přestávce zklamaně dodal: „**Kampak jsi to dal rozum, hochu?**“

A pak se třídou ozval ještě hurónský řev, když se ho profesor zeptal:

„**To zabijete kobylu, vid'?**“

***** To zas bude balada, až přijde pan Halada... *****

Během doby jsme se na Části strojů a na ing. **H a l a d u** těšili tak, jako na ruštinu. Hlavní slovo zde zas míval Rambousek, a i když jeho zápis do třídnice býval jen na krajíčku, vůbec ho to nezakroušilo a hřešil stále více na nikdy nevidanou dobrotu milého profesora, člověka snad bez nervů.

Vždyť se nedá ani popsat vše to, co nám prominul, i když víme, že určitě viděl, co kdo dělá, a že se jen málokdo zabírá jeho výkladem. Rambousek, jako všichni ostatní, klidně chodil po třídě od jednoho k druhému, a když ho profesor napomínal, šel si tedy sednout na místo. Jen se však posadil, ozvalo se z lavice rozhořčené zaklení:

„Todle je taková hovadina, že někomu rozbiju tlamu.“

„No, no. Tak co je to zas,“ káral ho profesor.

„Když mi sem někdo nalepil na rys papír ze sejra,“ vysvětloval Rambousek své rozhorčení.

Dostali jsme možnost, totiž ve škole koupit právě olomoucké syrečky, o jejichž dobré kvalitě nás přesvědčil výrok profesora Kučery, který když přišel do třídy plné této vůně, zaúpěl:

„Prosím vás, budou to ještě dlouho prodávat? Pro tuhleto věc jsem schopen vzdát se kantořiny.“

Proto se nemůžeme divit ani Rambouskovi, že tak popustil uzdu svým citům. V této době hostoval v Liberci zrovna cirkus, a tak Rambousek snad z nedostatku jiného námětu a snad i proto, že se mu zdálo, že je již dlouho zticha, řekl:

„Prosím, mohli bychom jít na exkurzi do cirkusu, co tomu říkáte?“

„Já tomu neříkám nic, jen si myslím, že můžete klidně jít a už tam zůstat,“ odpověděl profesor.

„Anebo,“ byl Rambousek neodbytný, **„aspoň bysme se mohli jít podívat na nádražní lávku, jak je snejtovaná.“**

„Poslouchejte,“ dovršila se míra klidu profesora. **„Já vás v pravdu zapíši do třídnice.“** V tom však viděl, jak v poslední lavici hrají šachy. Sňal si brýle a řekl: **„Tak si myslím, že místo Rambouska tam zapíši Pítru a Novodvorského, hrát šachy si můžete doma. Proto nemusíte chodit do školy.“** Když však všichni říkali, že by to neudělal, aby je zapsal do třídnice, dal se obměkčit a slíbil jim pouze, že je příští hodinu vyzkouší.

„Já chci taky,“ přidal se kupodivu Rambousek.

„Tedy vy se nebojte, že nepůjdete,“ slíbil to profesor i jemu.

„Vyvolám vás,“ pokračoval, **„a jestli nebudete umět, dám vám nedostatečnou. A sami se mi přihlásíte.“**

„Já, prosím, taky?“ ptal se zas nedočkavě Rambousek.

„Samozřejmě, že taky,“ nepostřehl profesor pravý úmysl tohoto žáka.

„A z čeho mě budete zkoušet?“ ptal se ještě.

Ale na to mu odpověděl již jen Stanec: **„Z chování, ty troubo!“** A tak skončila hodina.

***** I profesor se někdy přiučí *****

Jednou, když se profesor **K u č e r a,** jak to míval ve zvyku, rozhlížel po třídě, padl jeho zrak na naše rozdělané tablo, které bylo složeno u zdi a hned se i rozhovořil:

„Tak jak to máte daleko s tím táblem?“ ptal se a čekal odpověď.

Protože se mu však Rambousek smál, obrátil se na něj:

„Copak se směješ, Vašku? Ty se nemůžeš dočkat, až tě šoupnou za auzlág, vid’?“

Tento rozhovor měl Rambousek dobře v paměti, a tak po čase, když jsme již měli tablo venku a profesor právě vcházel do třídy, připravoval se Vašek na rozhovor tenkrát započatý a zas se

usmíval. Profesor však vynikal znamenitým přehledem a jakmile vstoupil do třídy, hned věděl, co je kde nového, nebo co se na něj chystá. A jak viděl svého Vaška, poznal to hned i na něm.

„**Tak copak se směješ, Václave?**“

„**Viděl jste, prosím, už naše tableaux?**“

„**Viděl, viděl,**“ odpovídal v dobré náladě. „**To máš radost, vid’?**“

Vzpomněl si však hned též, jak ani jinak nemohl, na Večerníka, který mu tam asi padl poněkud více do oka a pronesl na jeho adresu:

„**A co koňský buřty? Budou, budou?**“

„**Budou,**“ odpovídal tázaný, „**ale bude jich málo.**“

„**To já jich budu potřebovat hodně,**“ upozorňoval profesor labužnický.

„**Prosím,**“ varoval ho Večerník. „**Někdo to nesnáší.**“

„**Kdepak, jen neměj obavy. Mně to je už dnes taky jedno,**“ smál se.

„**A máte k tomu oblek?**“ opáčil Housa.

„**Jak to?**“

„**No, přece rajtky a holínky,**“ dodával na vysvětlenou a profesor se smál.

V této době ve **Stancovi** propukla hrozná nemoc. Byl kdesi na malířské výstavě a díla tam vystavená mu tak očarovala, že se ihned též rozhodl pro tuto uměleckou dráhu. Od rozhodnutí u něj k úmyslu nebylo nikdy daleko, a tak začal hned i tvořit. Nemoc však měla horší následky, než jsme předpokládali. Kudy chodil, tudy mluvil o svých dílech a dokonce se i mezi vyučováním ptal profesorů, zda nechtějí, že by jim něco vyprávěl o umění. A oni bohužel, pro něj, nechtěli. Proto kreslil aspoň pod lavicí obrázky, které pak na konci hodiny jim dával se slovy:

„**Prosím, to je na památku. Za to já nic nechci.**“

Jednou namaloval tak vysoce umělecký obraz, že nikdo ve třídě nemohl poznat, co to vůbec je. Zeptal se proto jednou při příležitosti profesora **Kučery**, co tomu říká on. Věřil totiž, že tento profesor mu rozumí více než my. O nás tehdy říkal něco jako, že jsme blbci, protože jsme se mu smáli. Profesor Kučera, však asi již ze sborovny upozorněn, poznal jak hodně to Stanec vzalo, a protože mu nechtěl kazit radost, řekl mu:

„**Jo, hochu, já jsem člověk nekultivovanej, já tomu nerozumím. Ale umělecký to bude, protože není umění namalovat něco, co každý pozná, ale je umění namalovat něco, co pak je umění rozeznat.**“

To se Stanecovi líbilo, a tak aby podnítil profesorovu představitost, slíbil mu, uhodne-li, že mu dá své nejoblíbenější dílo „**Dívka oblečená na volném trhu**“. Leč i to bylo marné.

„**Prosím, je to váš častej námět rozhovorů s Večerníkem,**“ pomáhal mu.

A protože v té době profesor mluvil s Večerníkem hodně o jeho svatbě, myslel, že to jsou manželé před oltářem. Jenže ono to bylo něco zcela jiného. Byly to totiž dva buřty s hořčicí, zabalené do novinového papíru. Pan profesor tedy odměnu nedostal a myslím, že ho to i velice mrzelo. Stanec potom na jeho omluvu o přestávce říkal, že se asi nechtěl blamovat, ale že to musel určitě poznat.

Večerník byl asi tímto případem zklamán též. Vždyť i on si rozuměl hodně s profesorem, ponejvíce však, když se ho profesor na nic neptal a nerušil jeho spokojený klid, jaký vládl v jeho lavici v koutku u okna. A protože se mu asi zželelo profesora, který nevyhrál slíbený obraz, aby ho tedy alespoň trochu odškodnil, přinesl mu příštího dne dva prima koňský buřty, které dal u školníka ohřát, a pak mu je podal na talířku s hořčicí.

Pan profesor rozpačitě a jistě s podivnými pocity v krajině žaludeční odmítal, a tak buřty zůstaly před ním na stolečku a svou líbeznou vůni dráždily jeho čichový orgán. Již z historie víme, jaká to byla muka pro Tantara, který hladov měl na dosah jídlo a nemohl se najíst, a proto jsme pochopili i rozkaz profesora, který měl na dosah vonící buřty, když nařídil, aby je odnesli.

„**Náhodou sem někdo vejde a bude to trapné pro mne i pro něj,**“ říkal.

Jenže Stanec vystihl to pravé, který měl k tomu svůj komentář:

„**Voni takový dva buřty dráždějí nejvíc sliny v puse, že jo?**“

Ruština měla k radosti profesora poslední dobou aspoň tu dobrou stránku, že se při jejich hodinách zaznamenávala nebývalá účast studentů ve třídě. Profesorovi to bylo nepochopitelné a celé této ožehavé záležitosti porozuměl, až když mu ji **R a m b o u s e k** osvětlil dokázaným zákonem z mechaniky.

„To máte jako Boyle-Mariottův zákon,“ říkal. **„Čím je v nádobě menší tlak, tím má plyn větší objem a čím je tlak větší, u nás myslíme duševní, tím je zas menší objem. Je tady žáků málo, berou roha, a proto je prázdné.“**

Profesor se mezi námi cítil spokojeně i přesto, či snad právě proto, že jsme se již neučili. Nepřipisujeme to k jeho špatné stránce. Vždyť my jsme se proto nezlobili a on měl snahu nás učit. Jenže nyní to již byla velmi pokročilá doba, než aby nám mohl něco nařídit, a protože nás tedy nemohl zvládnout, nenacházela se tato jeho snaha u nás s porozuměním. A konečně, vždyť on se po své dopolední namáhavé práci též rád trochu rozptýlil a pobavil a o to tedy u nás nebyla nouze. Hodina začala jako vždy, kdy se zdálo, že zvonek oznamující konec přestávky je na této škole zbytečný. Kuřáci ještě dlouho po příchodu profesora se pomalu trousili do třídy a stopy na jejich oděvech jasně ukazovaly předešlou pohodu na záchodě, kde každý pohodlně opřen o zeď, pokuřoval svoji cigaretu. Sucharda však obilným kabátem vynikal nad všechny a jak ukáže následující rozhovor, musel se tam asi porvat. Vtrhl do třídy, která se již trochu uklidnila a i přes profesorovu přítomnost se hnal k Housovi a výhružně mu říkal, ať mu dá tu špičku. Profesor ho posílal na místo, jenže redaktor si asi cenil špičku více, než aby reagoval na jeho rozkaz.

„Když von mi ukradl špičku! Dej ji sem!“ Útočil na Housu.

„Špičku vem hrom,“ chtěl ho profesor uklidnit a Stanec tuto jeho větu doplnil:

„Jen když je babička zdravá, že jo?“

Profesor se pak ptal, kdo by mu prodal mechaniku. Jediný, kterého by mohla taková otázka dostatečně zajímat, byl Housa a ten se hned i ozval:

„Prosím, já vám ji prodám.“

„No jo, to já bych chtěl novou,“ upozorňoval ho.

Jenže i tato podmínka byla splněna, a tak Housa dodal: **„To je úplně nová, dosud nepoužívaná,“** přiznával se ke smutné skutečnosti, protože se již blížil konec druhého roku, ve kterém jsme se učili z této knihy.

Mezitím si Stanec v lavici maloval nějaký obrázek a když to profesor zpozoroval, vzal mu ho a roztrhal. Novák si ho však sebral, a když ho zas slepil, řekl mu Stanec, ještě celý posedlý malováním: **„Heleď, slep si to, a můžeš to ještě draho prodat.“**

Profesorovi se však někdy tato nečinnost též nelíbila a v těchto okamžicích se stával nepříjemným.

„Jak si to, mládenci, představujete, že nebudete nic dělat?“ říkal.

„No, a dělali jsme někdy něco?“ přivedl ho Rambousek z omylu.

A pak ho tak nějak napadlo, zda by to nešlo udělat jednou obráceně. Když totiž jsme vždy zkoušeni my, aby dnes pro změnu vyzkoušel profesora. Zeptal se ho proto z ničeho nic, jestli vůbec ví, co to je v mechanice **„Entropie“**.

„Neznáju,“ zněla profesorova odpověď.

„Á, pažalujsta saditěs,“ řekl mu tedy Rambousek, tak jak to mívával ve zvyku říkat profesor nám, když jsme neuměli.

Jinak rozhovory byly většinou technického rázu. Profesor byl též strojař, a když jsme tedy na některé jeho otázky pokulhávali, uklidňoval nás a říkal, že to vše je praxe, a že do toho přijdeme.

„No jo,“ omlouval naše nedostatky **R a m b o u s e k**. **„My jsme, prosím, v technice ještě takový mlíčňáci – jako tele vodstavený vod krávy. Ale taky si myslím, že do toho přijdeme,“** dodal zcela nenuceně svým selským šťavnatým stylem.

Věci, které nás zajímaly o něco více, jsme si připravovaly zvlášť, jenže nakonec se to obyčejně úplně zvrhlo. Jednou **N o v á k** kdesi vyšťáral, že se nyní v Rusku staví motory, které pracují na tři takty, a protože náš ruštinář byl dříve v Rusku, i když to mělo hodně málo společného s touto otázkou, zeptal se ho, co tomu říká.

„Nedělejte si ze mne bláznů. To bude asi chyba tisku,“ bál se, aby nám zas na něco neskočil.

„Ale kdepak chyba tisku,“ vyvracel mu to Rambousek. **„Vždyť to bylo podtržený.“**

Bylo kolem toho tehdy mnoho úvah, které rozřešil až **L e b r u š k a**, když říkal, že je-li to opravdu třítakt, že to bude asi stavěno do valčíku. Hlavní slovo na ruštině ovšem míval vždy **R a m b o u s e k**, a jak jsem již říkal, jeho mluva byla samorostlá.

Jednou si přinesl do školy malý kufr. Tvrdil o něm, že je sice malý, ale kopa vajec se do něj vejde. A tak jsme si o účelu tohoto kufru ihned udělali závěr. Jenže Rambousek s ním měl hrozný trápení. Přestože ho hlídal jako oko v hlavě, stávalo se mu, že pojednou kufr zmizel a on ne ho najít. Když ho už i profesor napomínal, obrátil se na něj a řekl mu:

„Když vy mě tady vždycky zabavíte a voni mi pak berou kufr,“ ačkoliv by se dalo pochybovat o tom, kdo koho baví.

Ve třídě při takovýchto příležitostech býval hrozný rámus a profesor, jak se zdálo, nám mnoho nevěřil. Myslel si, jestli snad nemá něco na zádech, když se tolik smějeme a říkal, že by se nám to nevyplatilo.

„Ne, to bychom si rozhodně nedovolili,“ přesvědčovali ho žáci a Rambousek dodal:

„Já říkám: nechme hada pod kamenem.“

Pak se mluvilo o naší příští exkurzi na letiště, a když **Ž e m l a** poznamenal, že tam ve škole leteckého dorostu vyučoval, ptal se ho profesor, který kdysi učil též:

„Tak vy jste vyučoval na letišti?“ a jako by pochyboval o jeho učitelských schopnostech, dodal: **„No, copak, tam jich učilo víc takových,“** a nevěděl si, že tím obrátil zbraň proti sobě, protože **R a m b o u s e k** měl k tomu patřičný komentář.

„Ne, že bych na někoho ukazoval, kdo tam učil ještě,“ a palcem ukazoval na profesora.

Jak je vidět, šli s tímto žákem všichni čerti. Na svém místě se ani při hodině příliš nezdržoval, a když se pak vracel ze svých toulek třídou do lavice, čekávalo ho tam obyčejně nemilé překvapení. Nic netušíc si sedl klidně do lepidla, které mu jeho, na takovéto věci přeochovní spolužáci nalili na židličku.

„Krucifix,“ zaklel a vyskočil. **„To je ale volovina. Ted' si ve vlaku nesmím sednout, nebo potom nevystoupím.“**

Protože měl od lepidla židli celou polepenou, šel si sednout do poslední lavice, kde bylo zrovna volné místo. Mělo to však pro něj jednu hroznou nevýhodu. Profesor si ho na tomto místě totiž tolik nevěšmal, jako když ho měl vedle sebe v první lavici. Tak se potom stalo, že když se Rambousek hlásil se stálým prosím, prosím a profesor si ho stejně nevěšmal, ulevil si zklamaně:

„Hergot, ted' sem tady tak zastrčený a mluvím jen do prázdna!“

Avšak i přes tyto těžkosti se rozpovídal tak, že ho profesor musel napomínat:

„Rambousku, sedněte si už jednou! Máte toho málo, že máte polípanou zadnici?“

Protože měl Rambousek tolik humoru, řekl mu profesor, aby nám něco přečetl.

„Pra-zd-nik tud-ja-šik-sja-sja. Jéžíšmarjá,“ zhrozil se sám nad svým čtením.

„Já jsem si úplně vodvyk,“ a začal znovu.

„Tud-ja-šik-sja, trud-já-šiks-ja-sja,“ a když to záhadné slovo již luštil, ví Bůh po kolikáté, řekl smutně: **„Pažálujsta, já vopravdu nemůžu,“** a sedl si. Profesor se však hrozil též:

„Mládenci, vy opravdu nic neděláte,“ a Rambousek, který svým neúspěchem nebyl nikterak sklíčen, se zeptal:

„Prosím, to jste poznal teprve ted'?“ a jako na omluvu dodával:

„Prosím, pan třídní nám říkal, že to ted' už vodskáčeme na jedný noze, a tak si myslím, že to vodskáču i na tom palci.“ A najednou si uvědomil, že stále ještě drží v ruce ruštinovou knihu, podíval se na ni, pak na profesora a řekl:

„Pažalujsta, todlecto schovám,“ a dal ji klidně do své velké, jak my jsme říkali, stěhovací aktovky, a bylo zas po učení.

***** Jdeme na brigádu, aneb tělo se musí trýznit... *****

Snad ve všech školách propukla touto dobou ta hrozná nemoc – brigády. Byl to nepříjemný následek počasí, které se znamenitě lepšilo, a potom konce školního roku, který zas se znamenitě blížil. A tyto dvě veličiny zapůsobily i na nás tak, že jsme jeli. Vyjednávání nebylo dlouhé. V lese nás totiž potřebovali, a tak panu řediteli nezbývalo, než aby svolil.

*V ztraceném světě u **P e t r o v i c** byla naše ubytovací residence položena hluboko v idylickém lese a celý týden, po který jsme zde byli, byla tato pustina povýšena našimi hlasy a nenuceným chováním mezi civilizované kraje.*

*Den začínal jako všude jinde, jenže u nás se k romantice zpěvu lesního ptactva družily ještě pokřiky a nadávky omrzelých spáčů, kterým se dnes nechtělo vstávat tak rychle, jak si ještě ve škole předsevzali. Ale studená pramenitá voda a trochu záhadné tekutiny, které náš kuchař **J a k u b** říkal lidově „kafe“, postavily každého na nohy a přebily ty předcházející nepříjemnosti jako trumf v kartách.*

Namáhavá práce kopání jamek pro stromky byla ulehčena vtípem a veselostí a dny nám ubíhaly znamenitě. A les, kterému bylo předpovídáno, že za sto let bude nejhroznějším v okolí, protože ze stromku „metr třicet“, jak stále upozorňoval pan hajný Plaček, by se určitě nikdo nevymotal, tento les se nám mstil puchýři na upracovaných rukou. Přibývalo práce a přibývalo i mozolů. A tak se konečně dostavila podivná reakce, že když jsme totiž odjížděli na tuto brigádu, přál si každý, aby jen bylo hezky a dnes bylo možné zaslechnout po ránu dva omrzelé spáče, jak se jako spiklenci dohadují. Jeden se díval z okna a druhý, kterému z deky koukala jen hlava, se ptal:

„Tak jak je tam? Prší?“

„Ale kdepak,“ odpovídal tázaný.

„Já bych do toho kop!“

*V dešti se totiž nepracovalo a karty v rukou netlačily tolik jako motyka. Přesto však jsme všechny útrapy dobrovolně podstoupené snášeli znamenitě, ba dokonce s humorem, díky všem, kteří nedovedli ostatním pokazit náladu, a kteří udolání mozolnými dlaněmi hledali zapomenutí ve svých vášních. Tak **K u l i š a n** každou chvíli se hnal pasekou jako vyplašený zajíc, když se někde ozval pokřik, že tam leze brouk. **H o u s a**, ačkoliv se to nedá nazvat vášní, hledal, kde by bylo co na zub a **S t a n e c**, hlava bystrá, přišel na nápad, že by z nás mohl něco vyrazit. Vsadil se, že si do toho mraveniště sedne, tak skromně oděn, jak jen přišel na svět. A tak se i stalo. Půl minuty, po kterou si nechal od mravenců nemilosrdně trýznit tělo se rozléhal tímto tichým krajem křik, jaký snad nebyl zaznamenán ani v husitských válkách, ale vyhrál. A ukončení? Snad nejlépe výrokiem pana učitele, který řekl:*

„Je to ale hovádko.“

***** Na konec to nejlepší ... *****

Říká se, konec dobrý – všechno dobré, a tak tomu bylo i u nás, ve škole. Jak měsíc k měsíci, týden k týdnu a den ke dni se blížil konec školního roku, tak se profesori stávali shovívavějšími a tuto změnu prodělával i náš pan třídní. To není křivda, že jak se nám zdálo, se měnil k lepšímu. Nyní, kdy zanedlouho jsme měli opustit školu, jsme více chápali jeho předsevzetí, že totiž nejdříve se musí poslouchat, a pak jde všechno, což bylo i jediné správné řešení. A tak nyní jsme v něm poznávali jeho pravou kamarádkou povahu, kdy odkládal profesorskou přísnost a ve všem nám vycházel vstříc. Snad to bylo i pod dojmem brzkého rozloučení – vždyť byl naším třídním plně dva roky, za kterou dobu se mu snad k uchu nedostaly takové stížnosti, které by ho rmoutily.

Proto na naši prosbu, abychom si na rozloučenou vyjeli někam na výlet, ochotně přistoupil, ba dokonce přišel s návrhem, co bychom tomu říkali, vyjet si na Slovensko. Do takovéto věci nás

samozřejmě nemusel nikdo nutit, a tak bylo ujednáno. Pan třídní obstarával program, obětavě vyjednával a sháněl vše potřebné, jen abychom předešli případným překvapením.

Dalo to jistě hodně starostí, protože k našemu překvapení na to „prasklo“ i několik hodin jeho organizace. Těšili jsme se na tento výlet a on se jistě těšil též, a na druhou stranu si mnohý z nás nepřál, aby ten čas tak letěl, protože tento výlet byl tečkou za našim studiem a ta znamenala naše rozběhnutí se do všech končin naší vlasti. Tak je zde dnes vyvrácen ten názor, který byl vyřčen na začátku těchto zápisků, že si totiž asi na tu školu nezvykneme, **R a m b o u s k o v ý m** výrokem, který řekl:

„Kluci, já bych se hned nechal propadnout,“ což bylo ihned anulováno výrokem ze třídy, který ho varoval:

„Jen si dej pozor, abys nepropadl doopravdy!“

A na ukončení: ať ten nezasvěcený, který snad z bůhvíjakého důvodu bude přičítat tyto zápisky, si nemyslí, že naše studium bylo plné samých veselostí, jak by se mohlo zdát. I těch smutných stránek by se hodně přidalo k tomuto povídání a snad i bohužel by jich bylo více.

Účelem tohoto všeho bylo věrně zachytit jen veselé okamžiky, protože každý z nás za 10, za 20 a dá-li Bůh i za 50 let si rád s úsměvem vzpomene na tuto trnitou, avšak veselou cestu a přejeme si, aby tomu tak bylo u našich pánů profesorů též.

Děkujeme všem, kteří nás učili, a tak neúnavně se snažili pozdvihnouti naši duševní úroveň, i když se jim to snad někdy zdálo od nás nepochopené.

*Víme, že každá růže má trní, každá škola pětky, ale víme též, že i každý učitel, který miluje toto své povolání se obměkčí a chce, aby jednou naň žáci vzpomínali jen v dobrém. A ti, kteří zavrhnou tento způsob a dávají to, „jak to výjde“, ti musí na konci roku nésti zas o jedno břemeno více, o břemeno svědomí. Každý profesor by se však měl dívat na své povolání filozofickým názorem profesora **K u č e r y**, který říkal:*

„Správný profesor se i od žáků učí!“

A tento výrok je nám zadostiučiněním...

<i>Babák Miloslav</i>	<i>Náchodsko 14, pošta Jičín</i>
<i>Broušek Jan</i>	<i>Stříbro, Jakoubkova 97</i>
<i>Černý Zdeněk</i>	<i>Uhlířov č. 41, okres Opava</i>
<i>Devat Otto</i>	<i>Jablonec nad Nisou, Sokolí 35</i>
<i>Doleček Josef</i>	<i>Liberec 15, Jizerská 179/32</i>
<i>Fillette Jiří</i>	<i>Praha, Hlubočepy nad Zlíchovem 19</i>
<i>Housa Bořivoj</i>	<i>Liberec, Chelčického XI (Božkov 204)</i>
<i>Jakub Lubomír</i>	<i>Machnín 127</i>
<i>Košek Václav</i>	<i>Hodkovice u Liberce 507</i>
<i>Kulišan Jiří</i>	<i>Liberec II, Valdštynská 47</i>
<i>Lebruška Ludvík</i>	<i>Nový Bor 489 (mlékárna = tudor)</i>
<i>Novák Ota</i>	<i>Písková Lhota, Poděbrady</i>
<i>Novodvorský Ladislav</i>	<i>Václavice u Liberce 2</i>
<i>Pařík Otakar</i>	<i>Turnov II, Rudé armády 84</i>
<i>Pavlík Jindřich</i>	<i>Kateřinky u Liberce</i>
<i>Pitro Vladimír</i>	<i>Libštát 67</i>
<i>Rambousek Vašek</i>	<i>Velký Valtinov č. 22</i>
<i>Rídl Roman</i>	<i>Liberec, Stalinova 52</i>
<i>Stanec Jiří</i>	<i>Ves u Frýdlantu v Čechách, pošta Habartice</i>
<i>Sucharda Zdenek</i>	<i>Liberec 5, ul. Karla Čapka, (Ledkov)</i>
<i>Svačina Josef</i>	<i>Višňov 150</i>
<i>Tvrský Josef</i>	<i>Machnín 168, Evropa</i>
<i>Večerník Jaroslav</i>	<i>Mladá Boleslav 788/3</i>
<i>Wágnér Jenda</i>	<i>Říčany 1098 (u p. Šindeláře)</i>
<i>Zaťko Martin</i>	<i>Brezová pod Bradlom č. 746</i>
<i>Zelenka Oldřich</i>	<i>Jablonec nad Nisou, Lípanská 10</i>
<i>Ziml Jiří</i>	<i>Svor u Cvikova 210</i>
<i>Žemla Jaroušek</i>	<i>Kyje u Prahy, Na Lehovci 503</i>